

Nota Integraal Jeugdbeleid 2011-2015

gemeente
Binnenmaas

Voorwoord	3
Inleiding	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Visie en uitgangspunten	6
1.3 Economische situatie	8
1.4 Leeswijzer	8
Hoofdstuk 1 Educatie en ontwikkeling	10
1.1 Inleiding	10
1.2 Peuterspeelzaalwerk en kinderopvang	11
1.2.1 Wetsvoorstel Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet OKE)	11
1.2.2 Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)	12
1.2.3 Toezicht en handhaving	13
1.3 Een succesvolle schoolloopbaan: 4 – 12 jaar	14
1.4 Een succesvolle schoolloopbaan: 12+	15
1.4.1 Leerplicht	15
1.4.2 Maatschappelijke stages	16
1.5. Van onderwijs naar arbeidsmarkt	16
1.6 Meedoen op de woningmarkt	17
Hoofdstuk 2 Gezond opgroeien	20
2.1 Inleiding	20
2.2 Een sterke zorgstructuur	21
2.2.1 Integrale Jeugdgezondheidszorg (IJGZ)	21
2.2.2 Opvoedbureau	22
2.2.3 Centrum voor Jeugd en Gezin	23
2.2.4 Zorg voor Jeugd	24
2.3 Decentralisatie Jeugdzorg	25
2.4 Zorg in en rond de scholen	25
2.4.1 ZorgAdviesTeam (ZAT)	25
2.4.2 Schoolmaatschappelijk werk (smw)	26
2.4.3 Time Out	26
2.4.4 Gezondheid op de scholen	26
2.5 Speerpunten in het jeugdgezondheidsbeleid	27
Hoofdstuk 3 Jeugd & Veiligheid	31
3.1 Inleiding	32
3.2 Terugdringen overlast	33
3.2.1 Regionaal	34
3.2.1.1 Veiligheidshuis	34
3.2.1.2 Bureau Halt	35
3.2.1.3 Jeugd Preventie Team (JPT)	35
3.2.2 Lokaal	36
3.2.2.1 Taskforce jeugd	36
3.2.2.2 Ambulant jongerenwerk	37
3.2.2.3 Oud en Nieuw	37
3.3 Een veilige leer-, leef- en speelomgeving	37
3.3.1 Verkeersveiligheid	37
3.3.2 Speelplaatsen	38
3.3.3 Vernielingen	38
3.4 Veiligheid binnenshuis: terugdringen kindermishandeling en huiselijk geweld	38
Hoofdstuk 4 Vrije tijd	41
4.1 Inleiding	41
4.2 Sport en scouting	41
4.3 Cultuur en muziek	43
4.4 Kinder- en Jongerenwerk	43
4.4 Een uitdagende leer, leef- en speelomgeving	46
4.5 Meepraten en meedoen: participatie	46
Hoofdstuk 5 Financiën	49
Hoofdstuk 6 Uitvoering & Monitoring	50

6.1 Uitvoering	50
6.2 Monitoring	50

Bijlagen

Bijlage 1: Lijst met afkortingen

Bijlage 2: schematisch overzicht jeugdvoorzieningen gemeente Binnenmaas

Voorwoord

Als wethouder jeugd presenteer ik u graag de nota *Integraal jeugdbeleid gemeente Binnenmaas 2011-2015*. Voor de totstandkoming van de nota hebben we ons laten adviseren door mensen uit de samenleving die veel met kinderen en jongeren te maken hebben. We hebben intensief samengewerkt met het jongerenwerk, we hebben sportverenigingen gevraagd om hun mening. Daarnaast zijn jongeren en hun ouders uitgenodigd om mee te praten over het jeugdbeleid. Er is gebruik gemaakt van de informatie uit de bestaande contacten en afspraken tussen gemeente en diverse uitvoeringsorganisaties, zoals de scholen, peuterspeelzalen, centrum voor jeugd en gezin, leerplichtbureau en het veiligheidshuis. En natuurlijk hebben we intern gekeken naar hoe zaken nog beter op elkaar kunnen worden afgestemd.

De nota kan met recht integraal worden genoemd, omdat vanuit alle aanpalende terreinen op het gebied van jeugd is bekeken wat er aan beleid is en wat we de komende periode willen bereiken. Dat biedt een goed overzicht van het aanbod: er gebeurt heel veel op het gebied van jeugd! Van onderwijs tot arbeidsmarkt en van veiligheid tot vrije tijd, Binnenmaas betekent iets op al deze gebieden en daar mogen we trots op zijn. We zijn blij dat nu duidelijk op papier staat wat onze visie en uitgangspunten zijn en waar we naar toe willen met het jeugdbeleid. De uitgebreide beschrijving zorgt ervoor dat beter inzichtelijk is dat er soms, zoals bijvoorbeeld in het welzijnswerk, overlappingsen zijn in het aanbod van verschillende organisaties. Een andere constatering is dat door meer en beter samen te werken met onze partners er nog meer gebruik kan worden gemaakt van elkaars expertise.

De aankomende beleidsperiode kenmerkt zich op een aantal punten en dit zal zichtbaar worden in de uitvoering. Wij zullen ons (nog meer) richten op intensivering van de samenwerking met onze uitvoeringpartners, onze regierol als gemeente en de monitoring van effecten van het beleid.

De gemeente krijgt de komende jaren te maken met de gevolgen van de bezuinigingsmaatregelen. Die gelden ook voor het jeugdbeleid. Dat vergt een zorgvuldige afweging van keuzes, ze hebben tenslotte gevolgen voor onze jeugd. We streven ernaar, ondanks de maatregelen die we moeten nemen, een kwalitatief goed jeugdbeleid te bieden. Ik zal me blijven inzetten om dit te behouden zodat Binnenmaas een prettige plek blijft voor onze jeugd.

E.C. Lafeber

Wethouder Jeugd Gemeente Binnenmaas

Inleiding

1.1 Inleiding

Voor u ligt de beleidsnotitie Integraal Jeugdbeleid 2011-2015 Gemeente Binnenmaas. In deze notitie geven we een overzicht van ons jeugd- en onderwijsbeleid voor de periode 2011 tot en met 2014, formuleren we een visie over de toekomst en geven we de richting en prioriteiten voor de komende jaren aan.

In de gemeente Binnenmaas is sinds de fusie met 's-Gravendeel in 2007 nog geen jeugdbeleid vastgesteld en wordt er nog wel eens op verschillende manieren gewerkt door welzijnsinstellingen. Met deze nota willen we hier verandering in brengen: een eenduidige richting met gemeentebrede beleidskeuzen. Uiteraard houden we hierbij wel rekening met de lokale situatie.

De belangrijkste doelstelling voor het jeugdbeleid in deze nota, die ook aansluit bij o.a. het beleid zoals dat is geformuleerd in de Wet Maatschappelijk en Ondersteuning (WMO), is:

Alle kinderen en jeugdigen moeten veilig kunnen opgroeien in Binnenmaas. We willen voorkomen dat jeugdigen tussen wal en schip vallen. Binnenmaas wil de zelfstandigheid en betrokkenheid van jongeren in de gemeente bevorderen. Iedereen moet kunnen meedoen waarbij het eigen initiatief van jeugdigen wordt gestimuleerd.

We willen met ons jeugdbeleid de volgende effecten bewerkstelligen:

- ontwikkelingsmogelijkheden aanbieden/coördineren voor jeugd en jongeren;
- informatievoorziening aan jeugd en jongeren en hun ouders over opvoeding, gezondheid en onderwijs gerelateerde onderwerpen (bijv. Centrum voor Jeugd en Gezin);
- coördineren en stimuleren waar nodig in de aansluiting tussen opeenvolgende schakels van voorzieningen;
- vroegtijdig signaleren en adequate ondersteuning en/of doorverwijzing bieden om achterstand en/of uitval bij jeugd en jongeren te voorkomen;
- stimuleren van deelname aan voor- en vroegschoolse educatie;
- stimuleren sportdeelname in het kader van gezonde ontwikkeling en sociale cohesie.

Het overgrote deel van de jeugd heeft het prima naar zijn of haar zin. Ze zijn actief bij de vele sport-, spel- en activiteitsmogelijkheden die er in Binnenmaas zijn. Daarnaast voelen ze zich meestal veilig. Ook ouders zijn over het algemeen tevreden. Zij vinden Binnenmaas een prettige plek om met hun gezin te wonen en hun kinderen op te voeden¹.

Dit is natuurlijk een heel positieve situatie, maar dat betekent niet dat er geen aandacht is voor jeugdbeleid in Binnenmaas. Jeugdbeleid staat juist hoog op de agenda, omdat het voortdurend in beweging is. Zo zijn er landelijk veel nieuwe ontwikkelingen waar de gemeente (gedeeltelijk) voor verantwoordelijk is of wordt. Bijvoorbeeld de Wet op de jeugdzorg en de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (Wkkg). Maar er verandert ook veel in de samenleving en dus ook in de benadering van het kind. Daar moeten we aandacht voor houden.

¹ Bron: veiligheidsanalyse Gemeente Binnenmaas, april 2011
Conceptrapport 'visie op een levenidige toekomst voor een Gemeente met zes dorpen, 18-8-2009

Voor wie?

Met deze nota bepaalt de gemeenteraad het jeugdbeleid voor de komende vier jaar. Het college is verantwoordelijk voor de voortgang en de richtlijnen. Dat betekent ook dat tijdens de periode waarvoor het beleid wordt geformuleerd, de raad blijvend wordt geïnformeerd over de stand van zaken, voortgang of mogelijke aanpassingen. De nota is bedoeld voor iedereen die met jeugd te maken heeft en die wil weten hoe het jeugdbeleid van Binnenmaas wordt vormgegeven. We hopen dat zowel burgers als professionals de nota met interesse zullen lezen en dat er een stimulerende werking vanuit gaat. De nota is bedoeld om zicht te geven op de samenhang binnen het brede gebied van jeugdbeleid.

De beleidskeuzes die we in deze nota maken, vormen de "onderlegger" voor onze afspraken met de uitvoeringspartners en bieden handvatten voor de uitvoering van die afspraken.

Met uitvoeringspartners bedoelen we onder meer jongerenwerk, hoeksche Waard Wonen, GGD-ZHZ, Rivas-Careyn, en het Bureau Leerplicht-RMC. Met sommige van deze partners hebben we een subsidierelatie of zijn we opdrachtgever. Andere samenwerkingspartners zijn politie, de schoolbesturen en verenigingen.

De jeugdigen zelf vormen de belangrijkste samenwerkingspartners. Over hen en hun ouders gaat het. In de voorbereiding van de totstandkoming van deze nota hebben we gelegenheid geboden aan jongeren en ouders om hun inbreng te geven voor het jeugdbeleid. De opkomst was helaas niet zo hoog. Dat neemt niet weg dat we blijven proberen jeugdigen en hun ouders te bereiken en te betrekken bij de uitvoering van het beleid, bijvoorbeeld met social media.

Zoals vermeld willen we de uitvoering van het beleid zoveel mogelijk samen met de jeugd realiseren. In de volgende paragraaf werken we verder uit wie onze doelgroep is.

De doelgroep: over wie gaat het?

In totaal wonen er begin 2011 7.724 jeugdigen tussen de 0 en 23 jaar in Binnenmaas. Zij vormen samen meer dan een kwart van de totale bevolking van Binnenmaas. In onderstaande tabel zien we de onderverdeling in leeftijdsgroepen per kern:

		Heinenoord	Mijnsheerenland	Westmaas	Puttershoek	Maasdam	s-Gravendeel	totaal Binnenmaas
0-4 jr	j	81	106	55	186	97	277	803
	m	83	85	54	199	98	271	790
5-11 jr	j	127	199	96	283	159	360	1224
	m	126	175	71	269	141	349	1131
12-18 jr	j	138	189	90	276	113	325	1131
	m	124	207	94	268	124	316	1133
19-23 jr	j	92	103	69	156	85	281	786
	m	101	82	48	146	79	271	726
totaal	j	438	597	310	901	454	1243	3944
	m	434	549	267	882	442	1207	3789
		872	1146	577	1783	896	2450	7724

Bron: Tellingen Burgerlijke staat. GBA Gemeente Binnenmaas 01-01-2011

Tabel 1: jeugd per leeftijdsgroep per kern

Met jeugd bedoelen we alle kinderen en jongeren in de leeftijd van 0-23 jaar. We spreken over kinderen als we het over 0-12 jaar hebben en over jongeren als we de groep tussen 12 en 23 bedoelen. In sommige gevallen spreken we in de hoofdstukken

over tieners. Hiermee bedoelen we de leeftijdsgroep van 12 tot en met 18 jaar². Bij de kinderen van 0 tot 12 jaar hanteren we soms andere begrippen wanneer we over de leeftijdsgroep van 0-4 jaar spreken. Dit zijn de baby's, peuters en kleuters. De onderverdeling in leeftijdsgroepen komt in het algemeen overeen met de schoolfasen die een jeugdige doorloopt.

Volgens de prognoses van het Centraal Bureau van de Statistiek neemt het aandeel van de jeugdigen in de samenleving de eerstkomende periode verder af. Na 2025 zal het aandeel naar verwachting weer wat stijgen.³

1.2 Visie en uitgangspunten

Samen maken we het mogelijk dat jongeren kunnen opgroeien tot zelfbewuste, zelfstandige en tolerante individuen, die actief kunnen deelnemen aan het culturele en maatschappelijk leven.

Met "samen" bedoelen we dat we ons als gemeente met zowel de jongeren, hun ouders, de verenigingen en de professionals inspannen om er voor te zorgen dat kinderen en jongeren mee kunnen doen in de samenleving.

We hebben als gemeente wettelijke taken die we moeten uitvoeren. Voorbeelden hiervan zijn het gezondheidsbeleid en de leerplicht. Daarnaast heeft de gemeente de bevoegdheid om een aantal taken geheel zelf te bepalen en uit te voeren. Dit noemen we autonome taken. Een voorbeeld hiervan is het vrije tijdsbeleid.

We hanteren bij onze visie de volgende inhoudelijke uitgangspunten:

- We richten ons met ons jeugdbeleid op alle jongeren

Jongens, meisjes, autochtoon, allochtoon, 's-Gravendeel of Heine Noord: iedereen is voor ons even belangrijk. De inzet door de gemeente en haar partners verschilt echter wel per doelgroep. Met veruit de meeste jeugdigen gaat het goed. Hier beperkt de rol van de gemeente zich tot regie op de afstemming tussen vraag en aanbod. Dit kan ook betekenen dat activiteiten per kern verschillen om hetzelfde gewenste resultaat te behalen. We houden rekening met de lokale situatie van de verschillende kernen binnen de gemeente.

Op een kleine groep jeugdigen met wie het om welke reden dan ook minder goed gaat plegen we een intensieve inzet. In deze notitie geven we deze inzet weer. Die kan betrekking hebben op een ontwikkelingsachterstand, een moeilijke thuissituatie, overlastgevend of crimineel gedrag óf door een lichamelijke of verstandelijke beperking.

- We hebben een positieve insteek

Het gaat goed met veruit de meeste jeugd in Binnenmaas. We gaan uit van zo'n 85% tot 90%. We willen dit graag zo houden. Met de overige 10-15% gaat het niet per definitie slecht. Het kan ook gaan om lichte, tijdelijke vragen of problematiek van jongeren of opvoeders die met een lichte interventie kan worden opgelost.

We richten ons bij het vrije tijds- en participatiebeleid vooral op ontwikkeling van talenten en het vergroten van kansen. We willen de uitvoering van het jeugdbeleid graag samen met jongeren vormgeven. Als gemeente moeten we alert blijven om jongeren te bereiken, betrekken en betrokken te houden bij hun school, bij hun buurt en bij hun dorp.

Ook bij het educatie- en gezondheidsbeleid willen we de positieve en kansrijke situatie waarin de meeste kinderen zich bevinden zoveel mogelijk behouden. Dit doen we door nadruk te leggen op preventief beleid.

² Het jongerenwerk hanteert andere definities. SWB spreekt over tieners als zij het hebben over de leeftijdsgroep 10 t/m 12 jaar (groep 7, 8 primair onderwijs en 1^e klas voortgezet onderwijs. SJG trekt de lijn door tot 15 jaar.

³ Bron: cijfers Tympan Instituut. Bijlage bij concept-regionaal jeugdbeleid Centrum voor jeugd en Gezin (2011).

De intensieve inzet op de kleine groep jeugdigen met wie het minder goed gaat vraagt veel aandacht en uitleg in deze nota. Daardoor kan wellicht een vertekening van het beeld ontstaan dat we veelal probleemgericht werken. Dat is niet het geval. We zoeken juist manieren om de positieve uitgangssituatie nog verder te verbeteren.

- We bundelen de krachten

We gaan bij het jeugdbeleid uit van een integrale aanpak: we werken zoveel mogelijk samen om de gewenste doelen te behalen.

- o Met de andere gemeenten in de regio om gezamenlijk genoeg capaciteit en kwaliteit te kunnen bieden bij de uitvoering van bepaalde wettelijke en provinciale taken. We doen zoveel mogelijk regionaal wat regionaal kan en lokaal wat lokaal moet. De gemeenten in de Hoeksche Waard hebben met de provincie Zuid-Holland een convenant gesloten: de Regionale Agenda Samenleving (RAS). Tot 2012 is preventief jeugdbeleid een van de aandachtsgebieden voor de RAS. De gemeenten ontvangen hiervoor financiële ondersteuning van de provincie. Daarnaast hebben de gemeenteraden in de Hoeksche Waard in 2009 de gezamenlijke visie op de sociaal-maatschappelijke structuur in Hoeksche Waard 2010-2020/30 vastgesteld. Deze visie is leidend voor het samenwerkingsmodel van 2010-2014. Jeugd is hierbij één van de prioriteitsgebieden: in de huidige situatie van toenemende vergrijzing is het belangrijk voor de vitaliteit om de kernen in de Hoeksche Waard aantrekkelijk te houden voor jongeren en jonge gezinnen. Gezamenlijk leggen de gemeenten halverwege 2011 de beleidsnota Jeugdbeleid Centrum voor Jeugd en Gezin Hoeksche Waard 2011-2014 'Zorg doen we samen!' voor aan de gemeenteraden. Hierin staan de beleids- en uitgangspunten geformuleerd met betrekking tot o.a. de verdere ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin. Daarbij is met name aandacht voor het optimaliseren van de verbindingen tussen de netwerken rondom een gezin.
- o Met (uitvoerings)instellingen, partners en afdelingen binnen de gemeente om gezamenlijk een goed en compleet en kwalitatief goed aanbod te kunnen bieden, het beleid af te stemmen en mogelijke problemen zo vroeg mogelijk te signaleren. Op basis van gewenste maatschappelijke effecten geeft de gemeente vanuit haar regierol opdracht aan de uitvoeringpartners om zodoende gezamenlijk afgesproken resultaten te behalen. Dit gebeurt deels vanuit de verantwoordelijkheid voor wettelijke taken, maar ook vanuit lokaal gestelde kaders.
- o Met de vrijwilligers en hen te ondersteunen en faciliteren. We vinden vrijwilligerswerk heel belangrijk. Dit vormt min of meer het cement van de samenleving. Ook vrijwilligerswerk door jongeren en door hun ouders willen we stimuleren.
- o Met de jeugdigen zelf. Kinderen en jongeren zijn prima in staat om hun mening, wensen en ongenoegen te uiten. Maar ook om snel informatie te vergaren. We willen jongeren goed informeren, betrekken en betrokken houden. Maar we moeten ook goed kunnen luisteren. We werken daarom waar mogelijk vraaggericht en stimuleren eigen initiatief van de jeugdigen. Professionals ondersteunen en begeleiden de jeugdigen hierbij.

- Ouders zijn de eerst verantwoordelijken voor de zorg en opvoeding van hun kind

We bundelen weliswaar de krachten maar ouders of verzorgers zijn samen met hun directe omgeving bepalend voor de ontwikkeling en de leefstijl van hun kind. Zij geven het voorbeeld en stellen regels. Als overheid en instellingen werken we ondersteunend en aanvullend hierop.

- Voor de uitvoering van het jeugdbeleid gaan we uit van de bestaande infrastructuur

We hebben in Binnenmaas in de meeste kernen een goed aanbod van accommodaties en voorzieningen. Dat betekent dat we voor deze beleidsperiode in principe geen nieuwe voorzieningen realiseren dan degene die al gepland zijn. We geven de

beleidsvoornemens en –uitvoering vorm binnen de bestaande structuur. Eventuele aanvragen voor accommodaties of voorzieningen zullen separaat ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

We streven naar een eenduidig en adequaat aanbod, zonder overlappingsen. Na de fusie van de gemeenten Binnenmaas en 's-Gravendeel zijn veel structuren en activiteiten in de "oude vorm" blijven bestaan waardoor er op sommige punten sprake is van overlap. We willen daarom het bestaande aanbod van bijvoorbeeld de preventieve activiteiten en het sociaal cultureel werk goed doorlichten om een goed dekkend en efficiënt aanbod te kunnen bieden.

- Beleidsplan als startdocument van het jeugdbeleid 2011-2015 in Binnenmaas

In Binnenmaas zijn nog niet alle gegevens die een goed inzicht geven in onze jeugd beschikbaar en/of gekoppeld. Dit vinden we wel belangrijk, omdat we dan vraaggericht beleid kunnen inzetten. De komende periode willen we gebruiken om de gegevens die nu nog ontbreken of incompleet zijn te verzamelen. Daarbij kan worden gedacht aan een enquête over de manier waarop jongeren betrokken willen worden bij ontwikkelingen binnen hun gemeente. Ook gebruiken we deze periode om nulmetingen te verrichten. Zo hebben we bijvoorbeeld aan de jongerenwerkorganisaties gevraagd bezoekersaantallen in de soos bij te houden, evenals doorverwijzingen die zij doen naar hulpverleningsinstellingen. Maar ook (geanonimiseerde) cliëntgegevens van instellingen willen we bundelen, zodat we mogelijke trends kunnen ontdekken.

Gekoppeld aan het vastgestelde beleidsplan zal een uitvoeringsprogramma worden opgesteld. De concrete acties met tijdsplanning die hierin worden beschreven, dienen als actieplan voor de beleidsperiode. Daarnaast worden de acties uit het uitvoeringsprogramma gebruikt voor de evaluatie en monitoring.

1.3 Economische situatie

We dienen het jeugdbeleid de komende jaren te realiseren binnen de hiervoor beschikbare middelen. Dat betekent dat (nieuw) beleid zoals beschreven in de nota zo veel mogelijk budgettair neutraal zal zijn. Dit is mede ingegeven vanuit financiële overwegingen en de economische situatie. Zo zal een deel van de nu nog bestaande inkomsten vanuit het rijk en de provincie voor jeugdbeleid in 2011 en 2012 komen te vervallen. Daarnaast heeft Binnenmaas een bezuinigingsslag gemaakt voor de begroting van 2012 en verder.

We vragen de uitvoeringpartners om met ons, naast de kritische "doorlichting" van het bestaande aanbod, ook naar alternatieve vormen van financiering en samenwerkingsvormen te zoeken. Hierbij valt te denken aan fondsenwerving of sponsoring van jeugdactiviteiten door lokale ondernemers. Ondanks het feit dat de financiële situatie minder rooskleurig is dan de periode hiervoor zijn we ervan overtuigd een kwalitatief goed en dekkend aanbod voor het jeugdbeleid te doen.

1.4 Leeswijzer

De hierboven geformuleerde visie en uitgangspunten zijn leidend voor de in de nota behandelde thema's. Per thema wordt een beschrijving gegeven van de recente ontwikkelingen op landelijk, provinciaal en/of regionaal niveau, de huidige lokale situatie, gevolgd door de bijbehorende beleidsdoelstellingen en acties. In hoofdstuk 1 gaan we in op het thema educatie en ontwikkeling. Hierbij staat de gehele schoolloopbaan centraal: van peuterspeelzaal en kinderopvang tot de arbeidsmarkt. In hoofdstuk 2 behandelen we het thema gezond opgroeien. Dit betreft zowel de gemeentelijke beleidsuitgangspunten op sport, beweging en overgewicht als de preventie van alcohol- en drugsgebruik. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan het Centrum voor Jeugd en Gezin en de positie die zij inneemt binnen de al bestaande zorgstructuren. Het hoofdstuk 3, Jeugd & veiligheid, is opgebouwd uit twee onderdelen, nl. een veilige leer-, leef- en speelomgeving en overlast(bestrijding). Hier wordt ingegaan op de lokale en regionale

samenwerkingsverbanden en de visie van Binnenmaas op dit gebied. Hoofdstuk 4 bevat het beleid op vrije tijd en participatie door kinderen en jongeren. Aan het eind van ieder hoofdstuk geven we een beknopt financieel overzicht van de beschikbare middelen. Tenslotte stellen we in het afsluitende hoofdstuk 5 voor hoe we de voortgang van alle activiteiten en voornemens bewaken en rapporteren aan de gemeenteraad.

Hoofdstuk 1 **Educatie en ontwikkeling**

1.1 Inleiding

Behalve gezin, school en leeftijdsgenoten spelen voorzieningen voor opvang, educatie en recreatie een steeds grotere rol. Voor kinderen zijn er de afgelopen decennia ook veel voorzieningen bij gekomen.

Dit hoofdstuk gaat over opvang en onderwijs. We streven naar goede doorlopende leerlijnen die starten bij de kinderopvang en peuterspeelzalen en proberen de kans op werk en ontwikkeling zo groot mogelijk te maken.

Bij ons educatiebeleid staat het voorkomen en bestrijden van (onderwijs)achterstanden centraal. Alle kinderen moeten gelijke kansen hebben om zich te kunnen ontwikkelen. De schoolloopbaan is hierbij erg belangrijk. Voor veruit de meeste kinderen zal dit probleemloos verlopen. Maar voor ongeveer 5% van de kinderen geldt dat ze extra ondersteuning nodig hebben om te voorkomen dat ze al met een achterstand aan die schoolloopbaan beginnen. Dit gebeurt door middel van voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Voorschoolse educatie wordt voorafgaand aan de schoolperiode aangeboden in de peuterspeelzalen en valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Vroegschoolse educatie is gericht op kinderen in groep 1, 2 en 3. Dit hoort bij de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen.

De Wet op het Primair Onderwijs (WPO) bepaalt de regierol van gemeenten ten aanzien van het onderwijsachterstandenbeleid en daarmee de verantwoordelijkheid voor het aanbod en de toegankelijkheid van voorschoolse educatie. Sinds 1 augustus 2010 is daarnaast de Wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (Wet Oke) van kracht. Deze wet bepaalt onder meer dat gemeenten, die van het Rijk specifiek VVE-middelen ontvangen, een dekkend VVE-aanbod moet hebben. Binnenmaas is op dit moment één van die gemeenten.

Lokaal Educatieve Agenda

De WPO vormt ook de basis van de Lokaal Educatieve Agenda (LEA). De LEA is geïntroduceerd als een instrument om het lokaal onderwijsbeleid vorm en inhoud te geven na wetswijzigingen in het onderwijs(achterstanden)beleid in 2006. Door middel van de LEA maken gemeenten, schoolbesturen en welzijnsinstellingen afspraken over het onderwijs- en jeugdbeleid.

De VVE is een van de vaste onderwerpen op de LEA. Daarom hebben ook de kinderopvangorganisaties en peuterspeelzalen een rol in de LEA.

We streven ernaar minimaal één keer per jaar een LEA-overleg tussen de instellingen te hebben.

In Binnenmaas is de LEA opgesteld, maar nog niet geheel uitgewerkt. De komende jaren werken we aan het verder vormgeven en versterken van de LEA, zoals in de volgende paragrafen zal blijken. Ook zullen de mogelijkheden voor een Regionaal Educatieve Agenda (REA) worden onderzocht.

Leeswijzer

Het beleid op het gebied van educatie omvat nogal wat. De informatie is geclusterd aan de hand van leeftijd- en schoolloopbaan. In paragraaf 1.2 gaan we in op de peuterspeelzaal en kinderdagverblijforganisaties. Deze verschillen in duur en doelstelling van de opvang. Middels de vanaf 2010 van kracht zijnde wet oke zijn echter de kwaliteitseisen wel dezelfde. Paragraaf 1.2.2 geeft een beschrijving van de manier waarop Binnenmaas het VVE-beleid vorm geeft. In paragraaf 1.2.3. wordt ingegaan op het toezicht en handhaving waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. In paragraaf 1.3 die de schoolloopbaan van 4 tot 12-jarigen beschrijft behandelen we het beleid gericht op de brede school, het bestrijden van onderwijsachterstanden en cultuureducatie. De

paragraaf 1.4 over jeugdigen ouder dan 12 behandelt de de gemeentelijke taken op het gebied van leerplicht, maatschappelijke stage en de overgang naar de arbeidsmarkt. De paragrafen 1.5 en 1.6 richten zich respectievelijk op de gemeentelijke taken in het ondersteunen van jongeren in het vinden van hun weg op de arbeids- en woningmarkt.

1.2 Peuterspeelzaalwerk en kinderopvang

Eerst lichten we het verschil toe tussen kinderopvang en peuterspeelzalen. Als we in dit hoofdstuk spreken van kinderopvang bedoelen we de professionele, commerciële opvang: een kinderdagverblijf of gastouders. Opvang door familie of vrienden of niet-geregistreerde derden laten we hier buiten beschouwing. De kinderopvang is te verdelen in dagopvang (0-4 jarigen) en buitenschoolse opvang (4-12-jarigen, voor- en naschools). De opvang is in de meeste gevallen in dagdelen waarin de basisopvoeding wordt overgenomen: kinderen eten, slapen en spelen bij de opvang. Werkende ouders hebben recht op een tegemoetkoming in de kosten. In Binnenmaas zijn momenteel 3 kinderopvangorganisaties, 2 individuele houders en twee gastouderbureaus actief. In totaal zijn er 299 officiële kindplaatsen⁴.

Peuterspeelzalen zijn wijkgerichte, laagdrempelige voorzieningen voor kinderen tussen de 2 en 4 jaar oud die een belangrijke rol kunnen vervullen bij de ontwikkeling van het jonge kind. De openstelling van de peuterspeelzaal is twee dagdelen per week en de doelstelling is om de kinderen te laten ontmoeten, spelen en leren. Vaak wordt de peuterspeelzaal gezien als voorbereiding voor de basisschool. De peuterspeelzaal heeft tevens een belangrijke signalerende functie: als er sprake is van een taal- of ontwikkelingsachterstand kan daaraan extra aandacht worden geschonken. De gemeente heeft een subsidierelatie met de peuterspeelzaalstichting. Ouders betalen een ouderbijdrage. Er zijn in Binnenmaas in totaal 341 peuterplaatsen. De capaciteit is hoog hetgeen betekent dat voor het merendeel van de kinderen die van het peuterspeelzaalwerk gebruik willen maken plaatsen beschikbaar zijn.

1.2.1 Wetsvoorstel Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet OKE)

Het vorige kabinet (Balkende IV) was in haar regeerakkoord overeengekomen dat in de periode 2008- 2012 geïnvesteerd werd in een betere afstemming van voorzieningen voor kinderopvang, peuterspeelzaal en voorschoolse educatie. Dit heeft geresulteerd in het wetsvoorstel Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie, de Wet Oke.

De Wet Oke wijzigt drie wetten:

- In de Wet Kinderopvang worden kwaliteitseisen voor peuterspeelzalen opgenomen evenals het toezicht van de gemeente daarop met de bijbehorende handhavingmogelijkheden. Verder worden in deze wet kwaliteitseisen voor voorschoolse educatie opgenomen.
- In de Wet op het onderwijstoezicht wordt geregeld dat de Inspectie van het Onderwijs toezicht houdt op de kwaliteit van voorschoolse educatie.
- In de Wet op het Primair Onderwijs wordt de regierol van gemeenten ten aanzien van het onderwijsachterstandenbeleid verstevigd en wordt de verantwoordelijkheid voor het aanbod en de toegankelijkheid van voorschoolse educatie bij de gemeente neergelegd.

De Wet Oke harmoniseert de kwaliteitseisen van het peuterspeelzaalwerk met de kwaliteitseisen van de kinderopvang. Hierdoor wordt samenwerking tussen beide partijen makkelijker gemaakt. Het doel van de Wet Oke is kinderen zo vroeg mogelijk te helpen hun taalachterstand weg te werken.

⁴ Het aantal kindplaatsen bij gastouders is afhankelijk van het aantal gastouders dat bij de gastouderbureaus actief is. Deze zijn niet opgenomen in dit totaal.

Met de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel op 1 augustus 2010, zijn de peuterspeelzalen onder de Wet Kinderopvang gebracht. De naam van de wet is gewijzigd in de Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (Wkkip).

Kinderopvang

De kinderopvang zelf is een commerciële aangelegenheid geworden. De gemeente onderhoudt, mede in het kader van de Lokaal Educatieve Agenda (LEA), contact met de kinderopvangorganisaties en maakt afspraken over "doelgroepen"opvang en een goede overgang van kinderopvang en peuterspeelzaal naar basisschool. Dit krijgt nu nog vorm op verschillende manieren, bijvoorbeeld door een overdrachtsformulier. We streven naar een eenduidige manier van overdracht. Voor de doelgroepkinderen ziet de gemeente het liefst dat een 'warme' overdracht plaatsvindt, dus een persoonlijk gesprek tussen de professionals van de opvang, peuterspeelzalen en de leerkrachten van het basisonderwijs. Zo worden als uitwerking van de LEA overdrachtsformulieren ontwikkeld waarop de voortgang en gegevens over de ontwikkeling van een kind zijn genoteerd. Daar kunnen de docenten op de basisschool rekening mee houden. De komende jaren willen we deze werkwijze standaardiseren.

Peuterspeelzalen

De bezetting van de peuterspeelzalen neemt de komende jaren naar verwachting af. Dit komt overeen met de landelijke tendens die al jaren gaande is. Werkende ouders maken steeds meer een keuze voor kinderopvang zodra ze opvang nodig hebben. Dit is vaak al vanaf de babyleeftijd. Als het kind de peuterleeftijd bereikt, maken ze niet snel de overstap naar de peuterspeelzaal. De traditionele functie van de peuterspeelzaal is hiermee in de loop der jaren veranderd.

Peuterspeelzalen worden steeds belangrijker ter voorkoming en bestrijding van dreigende (taal- en ontwikkelings)achterstanden. Zij hebben een vroegtijdige signaleringsfunctie. Net als bij kinderopvang geldt dat we ook hier streven naar een goede doorstroming van de kinderen naar de basisschool via overdracht volgens een eenduidige werkwijze.

Daarnaast is de gemeente er verantwoordelijk voor dat de peuterspeelzalen voldoen aan de nieuwe landelijke kwaliteitseisen: voldoende en kwalitatief goede voorschoolse educatie.

Tot begin 2011 waren in Binnenmaas drie peuterspeelzaalstichtingen actief. Deze werden tot voor kort vooral bestuurd door enthousiaste vrijwilligers. Door de nieuwe kwaliteitseisen, de moeilijkheden om continuïteit van het bestuur te garanderen en de verwachte terugloop in bezetting van peuterplaatsen besloten de peuterspeelzaalstichtingen van Binnenmaas te fuseren met de andere stichtingen in de Hoeksche Waard. De gemeenten hebben ingestemd met de financiering daarvan en met ingang van 2011 is de fusie gerealiseerd in de vorm van de stichting Spelenderwijs. Het hoofdkantoor is gevestigd in Klaaswaal. Doel is professionalisering en continuering van het bestuur en de uitvoering.

1.2.2 Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

De Wet Oke stuurt ook aan op meer en betere voorschoolse educatie in de kinderopvang en peuterspeelzalen. VVE heeft tot doel taalachterstanden bij kinderen in een vroegtijdig stadium te signaleren en met behulp van speciale lespakketten het taalgebruik te verbeteren.

De gemeente heeft een subsidierelatie met de peuterspeelzalen. Voor 2 dagdelen peuterspeelzaalwerk betalen ouders ook een eigen bijdrage. In Binnenmaas wordt al langere tijd gewerkt aan het VVE aanbod. Dit betreft een aparte subsidie en hiervoor zijn aparte afspraken gemaakt voor doelgroepkinderen. Bij de locaties van de voormalige

stichting peuterspeelzalen Binnenmaas en Klaverviertje wordt momenteel het VVE-lespakket 'Puk en Ko' gebruikt en kunnen doelgroepkinderen dit 4 dagdelen in de week volgen. Ouders betalen maximaal € 105,- per jaar aan eigen bijdrage, zodat het aanbod financieel toegankelijk is.

In 2009 is in samenwerking met de basisscholen, het consultatiebureau en de peuterspeelzalen geïnventariseerd hoeveel kinderen in Binnenmaas met een taalachterstand instromen op het basisonderwijs. Deze cijfers lagen toen erg laag: ongeveer 5%. Het feit dat de gemeente toch is aangemerkt als VVE-gemeente, komt voort uit de gewichtenregeling. De huidige score maakt dat Binnenmaas verplicht is VVE-beleid uit te voeren. De aanwezigheid van het asielzoekerscentrum in 's Gravendeel heeft tot gevolg dat het aantal 'gewichtenleerlingen' relatief hoog is. Het eventueel in de toekomst verdwijnen van het asielzoekerscentrum kan gevolgen hebben voor het VVE-beleid. Zo lang er middelen beschikbaar zijn, zal het worden uitgevoerd.

De gemeente moet vaststellen welke kinderen onder de doelgroep vallen. Ouders van deze 'doelgroepkinderen' dienen actief benaderd en gestimuleerd te worden om hun kind voorschoolse educatie te laten volgen. In Binnenmaas is bepaald dat het consultatiebureau de 'indicatie' afgeeft voor deze kinderen. Peuterspeelzalen kunnen zelf ook advies vragen aan het consultatiebureau indien zij zich zorgen maken over de ontwikkeling van een kind. Vanaf 2012 willen we dat ouders van doelgroepkinderen schriftelijk door de gemeente worden geïnformeerd over het belang van de peuterspeelzaal voor de ontwikkeling van hun kind.

1.2.3 Toezicht en handhaving

In het kader van de Wkcp is de gemeente verplicht om jaarlijks toezicht te houden op de kwaliteit van de kinderopvang. Het gaat om kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang, gastouder(bureaus) en sinds 2010 ook de peuterspeelzalen. In Binnenmaas worden de peuterspeelzalen al langer gecontroleerd. De gemeente heeft de GGD volgens wettelijke verplichting aangewezen als toezichthouder voor de uitvoering van de jaarlijkse inspectie. Een van de eisen is dat de medewerkers van de instellingen in het bezit zijn van een Verklaring Omtrent Gedrag (V.O.G.).

Na goedkeuren van de gemeente worden de instellingen geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK), waar ook de inspectierapporten inzichtelijk worden gemaakt.

Door de inwerkingtreding van de wet OKE is er een kwaliteitsimpuls gegeven aan peuterspeelzalen door de wet- en regelgeving te harmoniseren met die van de kinderdagverblijven. Een gevolg is dat de peuterspeelzalen financieel toegankelijk dienen te blijven voor kinderen met een taalachterstand en grotendeels aan dezelfde kwaliteitseisen moeten voldoen als de kinderopvang.

Er is een wettelijk kwaliteitskader peuterspeelzaalwerk vastgesteld, waarin het volgende is opgenomen:

- Leidster-kind ratio is 1:8;
- Maximale groepsgrootte is 16 kinderen;
- Minimaal 1 leid(st)er op een groep van maximaal 16 kinderen heeft een opleiding SPW-3 of vergelijkbaar;
- De GGD houdt toezicht op de kwaliteit van peuterspeelzalen;
- Alle peuterspeelzalen zijn landelijk geregistreerd;
- Een bezettingsgraad van de groepen van 90%.

In Binnenmaas wordt, met uitzondering van één locatie, overal ambitieniveau 2 (2 gekwalificeerde leidsters op een groep) gehanteerd, de hoogste kwalificatie. Dat houdt in dat er 2 gekwalificeerde leidsters op een groep staan en dat de leidster-kind ratio 1 op maximaal 8 kinderen is. Eén van de doelstellingen van de stichting Spelonderwijs is om ambitieniveau 2 in te voeren bij alle locaties in de Hoeksche Waard.

Gastouders

Sinds de wetwijziging in 2010 is het ook voor gastouders verplicht gesteld om opgenomen te worden in het LRK als voorwaarde voor de vraagouders om in aanmerking te komen voor de kinderopvangtoeslag via de Belastingdienst. Voordat een gastouder opgenomen kan worden in het LRK, voert de GGD een deskundigheidstoets en locatiecontrole uit bij de gastouders. De kwaliteitseisen waar de gastouder aan moet voldoen, zijn vastgelegd in de Wkkip. In Binnenmaas staan momenteel 80 gastouders geregistreerd.

Handhavingsbeleid

Omdat de peuterspeelzalen en gastouders nu onder dezelfde wet- en regelgeving vallen als de kinderopvang, moet het afwegingsmodel handhaving aangepast worden. Dit model regelt de mate van handhaving en sanctionering, indien er overtredingen worden geconstateerd. In het regionaal PFO is een voorstel behandeld om in dit handhavingsbeleid te laten opnemen dat alle Verklaringen Omtrent Gedrag (VOG) van de pedagogisch medewerkers in de kindercentra worden geactualiseerd. Hiermee wil de Hoeksche Waard de kans op mishandeling en misbruik van kinderen zo veel mogelijk verkleinen.

In de Hoeksche Waard hanteert iedere gemeente hetzelfde afwegingsmodel. Bij voorkeur dient dit model dan ook regionaal gewijzigd te worden.

1.3 Een succesvolle schoolloopbaan: 4 – 12 jaar

Er zijn in Binnenmaas 15 basisscholen. Deze worden bestuurd door in totaal 4 schoolbesturen. Stichting ACIS heeft 8 openbare basisscholen in beheer. De christelijke scholengroep De Waard vormt het bestuur van 5 protestants-christelijke scholen. Er zijn 2 scholen op reformatische grondslag (in Puttershoek en Maasdam) die ieder een eigen schoolbestuur hebben.

De Wet op het primair onderwijs (WPO) bepaalt praktisch alle zaken die met het basisonderwijs te maken hebben: van onderwijshuisvesting tot het aantal uren onderwijs.

De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de inhoud van het eigen onderwijs. Daarnaast zijn de scholen verplicht om een aanbod aan buitenschoolse opvang te regelen. De gemeente vindt het belangrijk dat scholen in het kader van buitenschoolse opvang samenwerken met sportverenigingen en culturele instellingen om zo een gevarieerder aanbod te creëren. We gaan de komende jaren inzetten op het faciliteren van afspraken tussen deze instellingen.

De gemeente is verantwoordelijk voor het lokaal onderwijsbeleid. Hieronder vallen onder meer de huisvesting van de basisscholen en het leerlingenvervoer.

Het leerlingenvervoer is per verordening geregeld en wordt gezamenlijk met de andere gemeenten in de Hoeksche Waard vastgesteld en uitgevoerd.

De plannen en financiën omtrent onderwijshuisvesting hebben we opgenomen in het (Meerjaren) Integraal Onderwijshuisvestingsplan dat in 2011 ter vaststelling aan de raad wordt voorgelegd.

Brede school

Wij hechten als gemeente veel belang in goede samenwerkingsnetwerken rondom onze scholen. De brede school zien we in Binnenmaas in elk geval als een netwerk van diverse voorzieningen voor de jeugd, waarbij de school en maatwerk centraal staan. Meerdere instellingen werken samen met als doel de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren (4-18 jaar) te vergroten. Daarnaast kan de brede school een buurtfunctie hebben. Binnenmaas werkt momenteel aan een visie over brede scholen: wat willen we precies? Welke functies willen we combineren en hoe gaan we daar de komende jaren uitvoering aan geven? Deze visie wordt opgenomen in het integraal huisvestingsplan, dat eind 2011 ter vaststelling aan de raad wordt voorgelegd.

Bestrijden onderwijsachterstanden

Kinderen en jongeren moeten een passende schoolloopbaan kunnen volgen en opbouwen. Als er leerachterstanden dreigen, dan kan hiervoor passend onderwijs aangeboden worden. Dit gebeurt in de vorm van vroegschoolse educatie. In eerste instantie is dit een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen.

Voor een goede doorstroming van basis- naar voortgezet onderwijs is er in 's-Gravendeel een schakelklas, bedoeld voor leerlingen met een taalachterstand. We zetten deze schakelklas voort zolang dit noodzakelijk is. Dit is mede afhankelijk van de discussie rond het asielzoekerscentrum, aangezien daar veel aanwas voor de schakelklas vandaan komt. De (voorzetting van) de schakelklas is ook een van de onderwerpen voor de LEA. We willen ook de weerbaarheid van kinderen bevorderen als ze naar het voortgezet onderwijs gaan in andere steden. In de gemeente Binnenmaas zijn er geen scholen voor voorgezet onderwijs (VO). Leerlingen gaan hiervoor naar VO-scholen in de regio, waaronder in Oud-Beijerland. Vooral kinderen uit 's-Gravendeel kiezen vaak voor een school in Dordrecht. Om ze voor te bereiden op de overgang naar onderwijs in een grote stad, is er voor de bovenbouwleerlingen het programma 'Kom op voor jezelf!'. Het bestaat uit diverse onderdelen zoals oefenen met verkeersveiligheid en het versterken van de mentale weerbaarheid. Voor de basisscholen in 's-Gravendeel is het programma "Van het dorp naar de stad" voorzien van informatie over de Kiltunnel. In hoofdstuk 2 (Gezond opgroeien) besteden we hier ook aandacht aan. Daarnaast verzorgt de Stichting Platform Gehandicapten 's Gravendeel op de scholen in 's Gravendeel lessen om kinderen te laten ervaren hoe het is om met een handicap te leven. We willen bekijken of het mogelijk is dit uit te breiden naar de andere kernen van Binnenmaas.

Cultuureducatie

We zien graag dat kinderen zich bewust worden van kunst en cultuur. Door met kunst en cultuur bezig te zijn doen jongeren niet alleen aan cultuurontwikkeling maar ook aan zelfontwikkeling. In de laatste jaren is in de Hoeksche Waard hard gewerkt aan een betere verbinding tussen onderwijs en cultuur. Dit is mede opgenomen in het actieplan cultuurbereik dat in 2009 is vastgesteld: de C-factor.

We onderhouden hiertoe een subsidierelatie met kunstinstelling To Be, de bibliotheek en er wordt samengewerkt met het Kunstgebouw. Zodoende is er een uitgebreid aanbod aan cultuureducatie voor scholieren op de basisscholen.

We zetten het huidige aanbod aan cultuureducatie op de scholen voort binnen de huidige mogelijkheden en beschikbare middelen.

1.4 Een succesvolle schoolloopbaan: 12+

Jongeren zijn voor het volgen van voortgezet onderwijs (VO) aangewezen op scholen buiten onze gemeente. Veelal gaan leerlingen naar Oud-Beijerland en Barendrecht. Kinderen uit 's Gravendeel kiezen vaak voor een school in Dordrecht. Kinderen ontgroeien de beschermde omgeving van het basisonderwijs en het soort onderwijs wordt meer specifiek.

1.4.1 Leerplicht

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Leerplichtwet. Wij hebben het toezicht op de leerplicht belegd bij het Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), gevestigd in Dordrecht. Deze organisatie voert voor 17 gemeenten in de regio Zuid- Holland Zuid de leerplicht uit, waaronder alle gemeenten van de Hoeksche Waard.

Op grond van de Leerplichtwet zijn kinderen/jongeren volledig leerplichtig vanaf de eerste schooldag van de maand volgend op die waarin zij 5 jaar zijn geworden tot aan het einde van het schooljaar waarin zij 16 jaar worden. De wettelijke taken van BLVS zijn

het toetsen van verzoeken met betrekking tot vrijstellingen en het afhandelen van verzuimmeldingen.

Daarnaast houdt BLVS toezicht op de kwalificatieplicht. Deze plicht geldt voor jongeren die nog geen 18 jaar zijn en die de volledige leerplicht achter de rug hebben, maar nog geen startkwalificatie hebben behaald. Zij moeten een volledig onderwijsprogramma volgen, gericht op het behalen van een startkwalificatie: mbo2-, havo- of vwo-diploma. Iedere jongere van 18 tot en met 22 jaar, zonder startkwalificatie wordt geregistreerd bij BLVS. Jongeren die voortijdig de school verlaten, worden waar mogelijk teruggeleid naar onderwijs of begeleid naar werk met een opleiding. Deze taken vallen binnen de RMC-functie (Regio Meld- en Coördinatiepunt) van de gemeente.

Het terugdringen van schooluitval is al geruime tijd een speerpunt op de politieke agenda. De doelstelling was het terugdringen van schooluitval met jaarlijks 10 tot 40%. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heeft aangegeven de doelstelling verder te verhogen, zodat er nog meer kinderen hun opleiding en een startkwalificatie halen.

1.4.2 Maatschappelijke stages

Met ingang van het schooljaar 2011-2012 volgen alle leerlingen van het voortgezet onderwijs een maatschappelijke stage (Mas). Voorbeelden van maatschappelijke stages zijn ouderen leren met de computer te werken of helpen in een instelling voor mensen met een beperking.

Doel van de maatschappelijke stages is dat de jongeren kennis maken met de samenleving en daaraan een bijdrage leveren. Mogelijk dat zij mede door de maatschappelijke stage ook vrijwilligerswerk gaan doen.

De VO-scholen zijn eindverantwoordelijk voor het daadwerkelijk plaatsvinden van de stage. De gemeente ondersteunt en faciliteert hierbij. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van de regionale Mas-vrijwilligersvacaturebank bij de welzijnsinstellingen van Stichting Welzijn Binnenmaas en Stichting Samenleving Oud-Beijerland. Daarbij wordt een stagemakelaar ingezet. We werken samen met de andere Hoeksche Waard-gemeenten en (welzijns)organisaties.

1.5. Van onderwijs naar arbeidsmarkt

Wet werken naar vermogen

De Wet werken naar vermogen (WWNV) wordt een brede voorziening met zoveel mogelijk gelijke rechten, plichten én arbeidsmarktkansen voor mensen met arbeidsvermogen die nu nog gebruikmaken van de verschillende regimes van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wet Wajong), Wet werk en bijstand (WWB)/Wet investeren in jongeren (WIJ).

De uitkeringsvoorwaarden, financiering, ondersteuning en uitvoering van de huidige regelingen worden met de nieuwe wet zoveel mogelijk gelijk getrokken.

Gemeenten krijgen de beschikking over een ontschot re-integratiebudget dat bestaat uit het WWB-re-integratiebudget, het Wsw-budget en een deel van het bestaande Wajong re-integratiebudget. Over de overheveling van de taken naar de gemeenten is veel discussie.

De WWNV omvat maatregelen om:

- * Mensen die nu nog niet werken, maar dat wel kunnen te prikkelen om te gaan werken
- * Gemeenten meer ruimte te geven hen daarbij te ondersteunen en
- * Werkgevers te stimuleren deze mensen in dienst te nemen.

De WWNV beoogt een mentaliteitsverandering teweeg te brengen door met een arbeidsbeperking niet te zien als slachtoffer, maar hen te stimuleren door te werken naar vermogen. Voor jongeren geldt dat het kabinet wil dat alle jongeren zich maximaal voorbereiden op toekomstige arbeidsparticipatie. Het kabinet vindt het belangrijk dat deze jongeren met de juiste zorg via arbeidsmarktgericht onderwijs naar duurzame en reguliere arbeid worden geleid. Een directe overgang van school naar de werkgever is daarbij het uitgangspunt.

Doel is tevens om meer eenheid en meer duidelijkheid aan te brengen in de manier waarop we mensen die nu in de WWB/WIJ, wsw en Wajong zitten, enerzijds- waar het kan- aande slag te helpen en anderzijds- waar het noodzakelijk is- te beschermen. Alle nieuwe aanvragers worden samengebracht in één regeling: de Wet werken naar vermogen. Met de WHW en de RSD bestaat reeds een nauwe samenwerking. De komende periode zal die verder worden geïntensiveerd.

De meeste jongeren in Binnenmaas vinden redelijk snel een baan, ondanks dat het economisch tij sinds 2008 tegenzit. Binnenmaas telt 61 voortijdig schoolverlaters⁵. Het aantal niet-werkende werkzoekende jongeren tot 27 jaar in Binnenmaas is sinds 2007 gestegen van 15 naar 41 in 2010. Aan degenen die niet zo gemakkelijk doorstromen wordt passende ondersteuning geboden.

Wet Investeren in Jongeren (WIJ)

De Wet Investeren in Jongeren (WIJ) bepaalt dat jongeren tot 27 jaar niet automatisch recht op een uitkering hebben wanneer zij geen baan kunnen vinden. Door de Regionale Sociale Dienst (RSD) worden de reguliere re-integratie-instrumenten ingezet. De jongere sluit met de casemanager een "contract" af, dat de doelstellingen van de jongere vastlegt en het traject om daar te komen.

Voor jongeren die geen startkwalificatie kunnen behalen, stimuleren we leerwerk- en stageplaatsen bij bedrijven in de Hoeksche Waard. Binnenmaas heeft 368 leerbedrijven. De RSD en het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) begeleiden de trajecten van de jongeren bij deze bedrijven.

Indien de jongere niet over capaciteiten beschikt om aan de hierboven beschreven deel te nemen, kan hij of zij werken via een sociale werkvoorziening. Bijvoorbeeld bij WHW-bedrijven waar binnen de kaders van de Wet sociale werkvoorziening in een reguliere productieomgeving de arbeid zoveel als mogelijk wordt aangepast aan de individuele mogelijkheden van de medewerkers. Dit laatste kan alleen als de jongere hier vrijwillig aan meewerkt.

1.6 Meedoen op de woningmarkt

Veel starters hebben moeilijk toegang tot de woningmarkt. Onder die starters zijn veel jongeren. In Binnenmaas is dit goed zichtbaar. Er zijn relatief weinig huurwoningen en veel koopwoningen bevinden zich in een hogere prijsklasse. Om de dorpen vitaal te houden is het belangrijk dat er een gezonde mix is in de bevolkingssamenstelling. De verantwoordelijkheid voor taken op dit gebied ligt voor een groot deel bij de woningbouwvereniging. We willen ons als gemeente naar vermogen inspannen voor een blijvend aantrekkelijke woningmarkt voor jongeren.

De gemeenteraad heeft in 2009 de regionale woonvisie vastgesteld. Deze woonvisie is bindend voor de gemeenten. Hierin ligt de focus op doorstroming. Dit geldt dus ook voor starters waartoe de jongeren behoren.

Als uitwerking van die regionale woonvisie werken we samen met woningcorporatie Hoeksche Waard Wonen aan het volkshuisvestingsbeleid in Binnenmaas. Binnenmaas wil richtlijnen opnemen ten behoeve van doelgroepen, waaronder jongeren. Zo wordt bekeken in hoeverre woningen als huurwoning kunnen worden gelabeld voor jongeren of

⁵ Bron: jaarverslag 2008/2009 Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten.

als koopwoningen in het goedkopere segment kunnen worden aangeboden. We maken hierover prestatieafspraken met Hoeksche Waard Wonen.

In Binnenmaas wordt vaak gebruik gemaakt van de koopgarantregeling. Koopwoningen zijn daardoor beter betaalbaar voor de lage – en middeninkomens. Door HW Wonen of een vastgoedbelegger wordt een korting verstrekt op de marktwaarde van de woning. De verstrekte korting heeft bovendien een directe relatie met het aandeel van de eigenaar-bewoner in de waardeontwikkeling van de woning. Ook kent koopgarant een terugkoopregeling, waardoor de woning altijd bij de woningcorporatie of belegger terugkomt. Zo kan deze met Koopgarant de woning ook voor de volgende koper betaalbaar houden. De eigenaar van de koopgarantwoning wordt volledig eigenaar, er is dus geen sprake van een combinatie van huren en kopen. De Koopgarant-regeling wordt zowel toegepast bij nieuwbouwwoningen als bij verkoop van voormalige huurwoningen.

Koopgarant wordt door een onafhankelijke landelijke stichting in licentie beschikbaar gesteld aan verkopende corporaties en vastgoedbeleggers die daarmee de eigen woonconsumenten bedienen. De stichting waarborgt de kwaliteit, toepassing en rechtszekerheid voor de kopers en verkopers.

Meedoen op de woningmarkt

Doelstellingen / resultaat	Activiteit	budget	doelgroep	planning
Jonge starters hebben beter toegang tot de woningmarkt	<ul style="list-style-type: none"> • Regionale raamovereenkomst sluiten als uitwerking van de regionale woonvisie • Lokaal prestatieafspraken maken met Hoeksche Waard Wonen 		18 – 23 jaar	2011 e.v.

Educatie & Ontwikkeling

Doelstellingen / resultaat	Activiteit	budget	doelgroep	planning
Kwalitatief goede en aantrekkelijke kinderopvang.	* Toezicht door GGD.	€ 36.632	0 – 4 jaar	doorlopend
Optimaliseren buitenschoolse opvang	* Faciliteren van Samenwerkingafspraken tussen sportverenigingen, culturele instellingen en scholen	--	4 – 12 jaar	2011 e.v.
Professionaliseren peuterspeelzaalwerk	* VVE aanbod optimaliseren	€ 23.950 OAB	2 -4 jaar	2011 gereed
Bestrijden (onderwijs)achterstanden	<ul style="list-style-type: none"> * Implementeren eenduidig overdrachtsformulier scholen, peuterspeelzalen en kinderopvangorganisaties * In stand houden schakelklas * LEA verder vormgeven 	Kinderopvang / psz / scholen € 32.000 s.klas	0 – 4 jaar 10-12 jr 0-18 jaar	2011 2011-2014 2011
Soepele overgang van opvang naar basisschool	* Implementeren eenduidig overdrachtsformulier en werkwijze tussen scholen, peuterspeelzalen en kinderopvangorganisaties	Scholen, kinderopvang, psz	4 jaar	2011

Jongeren zijn zich bewust van cultuur	* Scholen die samen willen werken met cultuur(historische) verenigingen ondersteunen. * Uitvoering C-factor	RAS-middelenCultuureducatie (Actieprogramma cultuurber-eik) C-factor	0 –12 jaar	Tot 2012
Soepele overgang van basis- naar voortgezet onderwijs: versterken weerbaarheid	* Weerbaarheidsprogramma voor bovenbouwleerlingen * Schakelklas continueren zolang de gemeente daartoe middelen ontvangt		12 jaar	2011-2014
Optimaliseren pedagogische infrastructuur	* Opstellen visie Brede school binnen integraal huisvestingsplan * LEA verder vormgeven: minimaal 1 x per jaar afstemming.		0-12 jaar 0-18 jaar	2011
Alle jongeren van Binnenmaas verlaten het onderwijs met tenminste een startkwalificatie of zekere kans op werk	* Leerplichtbureau voert RMC-functie uit	Leerplicht en / RMC	17 – 23 jaar	
Jongeren bereiden zich voor op hun (latere) maatschappelijke verantwoordelijkheid	* faciliteren maatschappelijke stages op scholen dmv stagemakelaar en inzet vrijwilligerssteunpunt. * onderzoeken of 'hoe voelt het om een beperking te hebben?' kan worden uitgebreid naar andere kernen.	stimulering sregeling	12 – 18 jaar	2011-2012
Jongeren stromen gemakkelijk door van het onderwijs naar de arbeidsmarkt	* Uitvoeren WIJ door RSD * Uitvoeren Wet werken naar vermogen	Middelen Wet werk en bijstand	18 - 27	2011-2014

Hoofdstuk 2 Gezond opgroeien

2.1 Inleiding

Je prettig voelen heeft voor een groot deel te maken met een goede gezondheid. Dat heeft betrekking op zowel lichamelijke als psychische gezondheid. Kinderen die zich goed en gezond voelen zijn in staat om op een actieve positieve manier deel te nemen aan de samenleving.

We willen een gezonde leefstijl zoveel mogelijk stimuleren, zowel psychisch als fysiek. Ouders zijn mede bepalend in het ontwikkelen van een gezonde leefstijl van kinderen. Jonge kinderen zijn voor hun gezondheid, hygiëne, en goede voeding voor een groot deel afhankelijk van hun ouders. Ouders geven het voorbeeld, stimuleren, stellen regels en corrigeren. Gezond opvoeden is dan ook de basis voor een gezonde leefstijl. De overheid is hier aanvullend op en ondersteunend aan.

Volgens het Centraal Plan Bureau (CPB) gaat het met 85% van de Nederlandse kinderen goed. Hoewel we een cijfermatige onderbouwing ontbreekt, gaan we er van uit dat het percentage in Binnenmaas vergelijkbaar of zelfs hoger is dan landelijk. Dit leiden we af uit de onderzoeken van ondermeer de GGD en Careyn, schoolverzuimcijfers en informatie van professionals die zich met jeugd bezig houden. De gezondheid onder kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar is in het algemeen goed. Volgens Careyn wijkt Binnenmaas niet sterk af van het gemiddelde in de regio als het om gewicht, opvoedingsproblematiek en aangeboren afwijkingen gaat⁶.

De GGD heeft zich in haar gezondheidsmonitor met name gericht op kinderen van een specifieke leeftijd: 5 jaar en 10 jaar, ofwel groep 2 en 7 in het basisonderwijs. Een monitor is een weergave van de gegevens, het geeft geen verklaringen. Ook hieruit blijkt dat het met veruit de meeste kinderen goed gaat. Zo worden bij 6% van de kinderen van vijf jaar psychische problemen geconstateerd door de jeugdarts. Bij de 10-jarigen ligt dit nog lager: 3%. De meeste kinderen in groep 7 van het basisonderwijs zeggen vaak vrolijk te zijn en 2/3 heeft een positief zelfbeeld. Één op de zeven kinderen geeft aan dat ze zich zorgen maken of de dingen die ze doen wel gaan lukken⁷. Ook is het pestgedrag op de Binnenmaasse basisscholen, net als in Cromstrijen, iets hoger dan in andere gemeenten in de Hoeksche Waard⁸.

Wet maatschappelijk ondersteuning (WMO)

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in werking getreden. De Wmo beslaat negen prestatievelden, die gelden voor burgers (waaronder dus ook kinderen en jongeren) die vanwege een beperking of anderszins aanspraak kunnen maken op enige vorm van maatschappelijke ondersteuning.

Prestatieveld 2 is in zijn geheel gericht op ondersteuning van kinderen en jongeren die problemen ondervinden bij het opgroeien en ouders die hulp kunnen gebruiken bij het opvoeden. Het gaat in dit prestatieveld specifiek om kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot en met 18 jaar die een verhoogd risico lopen op een ontwikkelingsachterstand, schooluitval of om verzeild te raken in het criminele circuit.

Om te voorkomen dat zij in het ´zwaardere´ zorgcircuit terechtkomen wordt preventief jeugd beleid ontwikkeld.

⁶ Bron: Monitor Careyn 0-4 jarigen. Jaarverslag 2008. Careyn Jeugd en Gezin.

⁷ Dit is in Hoeksche Waard-verband gemeten. Niet specifiek voor Binnenmaas. Bron: GGD ZHZ: Gezondheidsprofiel Groep 7 Basisonderwijs 2009-2010. Dit onderzoek is verricht onder 869 kinderen, afkomstig van 43 basisscholen in de Hoeksche Waard.

⁸ Gemeten onder kinderen in groep 7 van de basisscholen. Bron: GGD ZHZ: Gezondheidsprofiel Groep 7 Basisonderwijs 2008-2009

Er zijn vijf functies vastgelegd waar preventief jeugdbeleid op lokaal niveau minimaal aan moet voldoen⁹:

1. informatie en advies: gevraagd en ongevraagd voorlichting geven over opvoeden en opgroeien en specifieke vragen van ouders en jeugdigen kunnen beantwoorden.
2. signaleren van problemen: betreft de coördinatie tussen signalerende instanties en het vroegtijdig signaleren van problemen van jeugdigen, ook als die door de betrokkenen (nog) niet als zodanig onderkend worden.
3. toegang tot het hulpaanbod: inzichtelijk maken en houden van het lokale en regionale hulpaanbod voor hulpvragers en beroepskrachten (bijv. voor- en vroegschoolse educatie, onderwijsachterstands- en HALT voorzieningen).
4. licht-pedagogische hulp: betreft opvoedondersteuning aan ouders en gezinnen waar problemen zijn of dreigen te ontstaan en schoolmaatschappelijk werk.
5. coördinatie van zorg: afstemmen en bundelen van zorg in het geval dat meerdere hulpsoorten nodig zijn om een jeugdige of gezin te ondersteunen.

Gemeenten zijn verplicht iedere vier jaar het gezondheidsbeleid vast te stellen. De gemeente Binnenmaas heeft het gezondheidsbeleid samen met het WMO-beleid geformuleerd in de notitie *Meedoen in Binnenmaas. Beleidsplan WMO/ Nota Volksgezondheid 2008-2011*. In 2011 evalueren we het huidige beleidsplan en stellen we een nieuw beleidsplan volksgezondheid en WMO op.

Leeswijzer

In de volgende paragrafen geven we weer hoe we het jeugdgezondheidsbeleid vormgeven. Het is een breed beleidsterrein waar veel verschillende organisaties opereren. We trachten de samenhang te verduidelijken door de onderwerpen in een aantal hoofdthema's te verdelen. In 2.2 staan de structuur en organisatie van de jeugd(gezondheid)zorg centraal. Hieronder vallen de wettelijke taken en ontwikkelingen in het kader van de Integrale Jeugdgezondheidszorg (IJGZ) en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Paragraaf 2.3 geeft een doorkijk naar 2016 waarin de stelselwijziging van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de jeugdzorg van de provincie naar de gemeenten wordt overgeheveld. In paragraaf 2.4 wordt de zorg in en rond de scholen en de verbinding die zij hebben met het CJG belicht. In 2.5 worden de speerpunten vanuit landelijk beleid op het gebied van de jeugdgezondheidszorg behandeld. In Binnenmaas geven we met een aantal preventieprogramma's invulling aan deze speerpunten.

2.2 Een sterke zorgstructuur

Met de meeste jongeren gaat het goed als het om gezondheid gaat. En dat willen we graag zo houden. Een goede sluitende aanpak op zorggebied zorgt ervoor dat we dit positieve gegeven kunnen behouden. Maar met een aantal kinderen gaat het minder goed. Aan hen en hun ouders willen we de juiste hulp en ondersteuning bieden.

2.2.1 Integrale Jeugdgezondheidszorg (IJGZ)

Gemeenten dragen op basis van de WPG zorg voor de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg (JGZ). JGZ betreft preventieve gezondheidszorg voor alle

⁹ Opvoed en opgroeiondersteuning, de rol van de gemeente in het licht van de Wet op de jeugdzorg. Ministerie van VWS, november 2004

inwoners van 0 tot 19 jaar. Hiermee bedoelen we vaccinaties, voorlichting en tijdig ingrijpen wanneer problemen worden gesignaleerd. Het aanbod van de JGZ bestaat uit een wettelijk basistakenpakket dat bestaat uit een uniform deel, dat gelijk is voor iedereen, en een maatwerkdeel dat is toegesneden op de lokale specifieke situatie.¹⁰ De gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid (ZHZ) hebben de uitvoering van deze wettelijke taak overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling ZHZ. De GGD ZHZ treedt op als hoofdaannemer van de JGZ. De GGD voert de JGZ uit voor kinderen en jeugdigen van 4 tot 19 jarigen. De uitvoering van de JGZ voor 0 tot 4 jarigen wordt door de GGD uitbesteed aan de thuiszorgorganisatie Rivas-Careijn.

Momenteel is in de regio Zuid-Holland Zuid een ontwikkeling gaande ten aanzien van de jeugdgezondheidszorg. De 19 gemeenten die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Zuid-Holland Zuid willen namelijk toe naar één integrale jeugdgezondheidszorg voor 0 tot 19 jarigen. Dit heeft tot doel om de uitvoering van het basistakenpakket JGZ 0 tot 19 jaar als een doorlopend zorgaanbod in één organisatie onder te brengen. Daarnaast wordt er op deze manier meer aandacht gegeven aan risicokinderen in het basistakenpakket JGZ.

Op dit moment wordt de overgang per 2012 naar één organisatie voorbereid.

Gemeenten werken regionaal samen

Binnenmaas heeft er voor gekozen om een groot deel van de zorgstructuur regionaal (Hoeksche Waard breed) te organiseren. De gemeente kan hierbij wel lokale accenten aanbrengen. Er is een regionaal verantwoordelijk wethouder en een regionale ambtenaar jeugd, beiden uit de gemeente Cromstrijen. De inzet van de regionaal ambtenaar wordt tot 2012 door de vijf Hoeksche Waardse gemeenten bekostigd.

In het Visiedocument Jeugdbeleid in de Hoeksche Waard, Kinderen Mij een Zorg! uit 2007 hebben de regiogemeenten hun samenwerkingsplannen rondom onder meer de Jeugdgezondheidszorg vormgegeven. Hierin staat het Centrum voor Jeugd en Gezin centraal. In 2011 verschijnt de vervolgnote regionaal jeugdbeleid, dat voortbouwt op het visiedocument uit 2007: Jeugdbeleid Centrum voor Jeugd en Gezin Hoeksche Waard 2011-2014 'Zorg doen we samen!'

Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg

De wet publieke gezondheidszorg (WPG) stelt digitalisering voor de jeugdgezondheidszorg verplicht via de invoering van het Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg (DDJGZ) voor alle kinderen van 0 tot 19 jaar. Voorheen heette dit het Elektronisch Kind Dossier (EKD). Dit dossier bevat informatie over de gezondheid van het kind, de gezinssituatie en de omgeving op medisch gebied. JGZ-artsen en verpleegkundigen van de jeugdgezondheidszorg houden het Dossier JGZ bij ten behoeve van registratie en informatie. Zij zijn de enigen die toegang hebben tot het dossier. Een ander doel is het inzicht geven in de gezondheidssituatie en de gezondheidsrisico's van groepen kinderen. Het DDJG is een integraal onderdeel van het werkproces binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin, dat in paragraaf 2.2.3 centraal staat.

2.2.2 Opvoedbureau

Bij het opvoedbureau kunnen ouders van kinderen van 0 tot 19 jaar terecht met vragen en problemen over de opvoeding. Het is een laagdrempelige voorziening, omdat het een voorziening is die dichtbij huis is, kortdurende steun geeft (het aanbod bestaat uit maximaal 6 gesprekken), gratis is en geen wachtlijst hanteert.

¹⁰ Onder het uniform deel vallen het consultatiebureau en de schoolarts. Onder het maatwerkdeel vallen o.a. het opvoedbureau en de video hometraining.

De vraag van de ouders staat centraal. Er wordt geen verslag naar school of huisarts gestuurd en geen dossier gemaakt. Het opvoedbureau wil voorkomen dat opvoedingsvragen uitgroeien tot grote problemen, die de ontwikkeling van een kind belemmeren.

Niet alleen ouders kunnen gebruik maken van het opvoedbureau, maar ook aan personen die zich beroepsmatig met jeugdigen bezig houden, zoals docenten en jongerenwerkers, kunnen met hun vragen bij het opvoedbureau terecht.

In Binnenmaas wordt 12 uur per week spreekuur gehouden door een medewerker van het opvoedbureau. Voor ouders die niet naar het opvoedbureau kunnen/ willen komen, kan een huisbezoek worden ingepland.

2.2.3 Centrum voor Jeugd en Gezin

Gemeenten hebben volgens de Wet op de Jeugdzorg de verplichting om voor 2011 een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) tot stand te brengen. Het CJG is bedoeld voor gezinnen met kinderen tot 23 jaar. Hier kunnen zij terecht voor uiteenlopende opvoeden- en opgroevragen en hulpverlening. In het CJG moeten minimaal de jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar en de vijf functies van het preventief jeugdbeleid worden ondergebracht, te weten: informatie en advies, signalering, toeleiding naar hulp, licht pedagogische hulp en coördinatie van zorg. In het CJG zijn de volgende functies gebundeld:

- De jeugdgezondheidszorg: consultatiebureau, GGD-ZHZ, Rivas/ Careyn;
- Vijf Wmo-functies door o.a. maatschappelijk werk, opvoedondersteuning, gezinscoaching;
- Schakel met Bureau Jeugdzorg;
- Schakel met Zorg- en adviesteams.

Ouders, jeugd en professionals dienen snel, gemakkelijk en vanzelfsprekend een deskundig antwoord te krijgen op hun vragen. In de Hoeksche Waard zijn de GGD, Bureau Jeugdzorg en Careyn de vaste partners. De partners in het CJG en de daaraan verbonden netwerken zorgen voor een sluitende aanpak door de werkwijze ' één gezin één plan'.

Multidisciplinair team

We zien het CJG niet als doel op zich, maar als een middel om versnippering van het lokale aanbod (zoals op het terrein van opvoedingsondersteuning) tegen te gaan en meer samenhang te brengen in beleid, gezondheidszorg en zorg voor de jeugd. Het CJG verbetert de samenwerking tussen bestaande voorzieningen in de gemeente en regio. Het CJG is dus in feite een netwerkorganisatie waarbij een Multidisciplinair team (MDT) de ruggengraat vormt. Hierin wordt die casuïstiek besproken waarbij afstemming tussen verschillende hulpinstanties noodzakelijk is. Vaste deelnemers van het MDT zijn Bureau Jeugdzorg, Careijn, Algemeen meldpunt Kindermishandeling (AMK), stichting MEE en een vertegenwoordiger van de gemeente: de ketenregisseur. De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard worden in het MDT vertegenwoordigd door deze ketenregisseur: de regionale ambtenaar Jeugd. De ketenregisseur is verantwoordelijk voor het organiseren van en het voorzitten van het MDT-overleg. Daarnaast speelt de ketenregisseur een belangrijke taak als er opgeschaald moet worden in dienstverlening en als professionals en organisaties er samen niet uitkomen. De ketenregisseur wijst dan de verantwoordelijke partij aan en maakt een bindende beslissing over het zorgplan.

Naast de vaste deelnemers, kunnen ook organisaties aanschuiven op afroep. Hierbij moet gedacht worden aan bijvoorbeeld de verschillende GGZ-instellingen zoals Bouman en Lucertis.

Doorzettingsmacht

Het model van een sluitende zorgstructuur is een escalatiemodel. Dit betekent dat vastgelopen cases of veel voorkomende knelpunten naar een hoger besluitvormingsniveau opgeschaald worden. Dit is aan de orde op het moment dat het proces stagneert bij het maken van één plan of bij de uitvoering ervan. Uitgangspunt is dat alle andere mogelijkheden zijn ingezet om het proces te bespoedigen. Wanneer de reden van de stagnatie bij het gezin ligt dat niet meewerkt en de veiligheid van het kind in gevaar komt, wordt dit gemeld bij Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en/of bij Bureau Jeugdzorg. Voor alle overige situaties wordt de ketenregisseur verantwoordelijk. In het uiterste geval kan de wethouder zijn bestuurlijk gezag inzetten om bestuurders van organisaties aan te spreken.

In de Hoeksche Waard heeft het CJG in januari 2010 haar deuren geopend. De hoofdvestiging voor de Hoeksche Waard is in Oud-Beijerland. Het CJG werkt daarnaast outreachend: medewerkers zullen op verschillende plekken in Binnenmaas bereikbaar zijn. Zodoende hoeven ouders en kinderen geen grote afstanden af te leggen voor ze hun vraag kunnen stellen. Dit bevordert de toegankelijkheid van het CJG. Hiermee is de basis voor een goede werking van het CJG is gelegd. We ontwikkelen het bestaande basismodel van het CJG in de periode tot 2014 verder uit tot het centrale punt bij het verbinden van de organisaties waarmee ouders en verzorgers contact leggen¹¹. Dan worden o.a. contacten gelegd met zorgaanbieders in de "tweede lijn" en de zorg nog meer geïntegreerd.

De komende jaren intensiveert het CJG bovendien de samenwerking en afstemming met de netwerken in de regio en de afzonderlijke gemeenten (ZAT 0-4 jaar, task force, overige ZAT) om zodoende de complete zorgstructuur en de *pedagogische infrastructuur* goed op elkaar af te stemmen.

De gemeente ziet het CJG als een kans voor alle kinderen en jongeren van 0 maanden tot 23 jaar en hun ouders. Het zet zich niet alleen in voor kinderen die extra aandacht nodig hebben (in de vorm van gerichte preventie, zorg of hulpverlening), maar ook voor kinderen en jongeren met wie het goed gaat (algemene preventie), want het CJG is bovenal een preventieve voorziening.

2.2.4 Zorg voor Jeugd

Een instrument binnen het CJG is het systeem Zorg voor Jeugd. Dit systeem is het toegangspoort tot de Verwijsindex Risicjongeren (VIR). De VIR is een landelijke database waarin risicjongeren door professionele dienstverleners gemeld worden. De VIR heeft tot doel om signalen van risico's en problemen van jeugdigen niet verloren te laten gaan. Daar waar twee of meer organisaties (in de zorg) signalen melden of al betrokken zijn bij de zorg om een jeugdige of gezin, worden deze organisaties met elkaar in contact gebracht. In overleg moeten de organisaties komen tot 'één gezin – één plan', waarbij (zo nodig) een coördinator van zorg wordt belast met de controle op de planuitvoering.

In de regio Hoeksche Waard is er voor gekozen om aan te sluiten op het systeem Zorg voor Jeugd. De reden hiervoor is dat de meeste partners binnen het CJG (GGD, Bureau Jeugdzorg, Careyn) al via de regio Zuid Holland Zuid aangesloten waren op het programma Zorg voor Jeugd. Om zoveel mogelijk te voorkomen dat er binnen een organisatie met verschillende systemen gewerkt wordt, heeft de Hoeksche Waard besloten ook aan te sluiten op Zorg voor Jeugd.

¹¹ De gemeenten hebben afgesproken de financiële middelen die hiervoor van het Rijk komen, ook na de veranderingen in de geldstromen na 2011, beschikbaar te stellen voor de verdere ontwikkeling van het CJG. Bron: concept regionaal jeugd beleid 2011-2014

Binnen het systeem Zorg voor Jeugd wordt vanwege de privacy alleen geregistreerd dat er een zorgmelding is gedaan. De aard van de melding en behandeling worden in het signaleringssysteem niet bijgehouden. Die informatie blijft in het dossier van de professional of hulpverlener.

2.3 Decentralisatie Jeugdzorg

Het huidige kabinet is voornemens het jeugdzorgstelsel ingrijpend te veranderen. In het regeerakkoord wordt voorgesteld alle taken op het gebied van jeugdzorg (inclusief Jeugd- GGZ en Jeugd-LVG) over te hevelen naar de gemeenten. Dit dient samen te gaan met een bundeling en inkrimping van de financieringsstromen.

De Nederlandse jeugdzorg kampt al jaren met hardnekkige vraagstukken zoals lange wachtlijsten, langs elkaar heen werkende professionals, een grote verantwoordingsdruk en complexe financieringsstromen. Deze klachten zijn niet nieuw, ze waren al eerder de reden het systeem grondig te herzien. Keer op keer leidde dit echter niet tot het gewenste resultaat. De hulp en ondersteuning van jongeren met opgroei- en opvoedingsproblemen is verworden tot een zeer ingewikkeld, bureaucratisch stelsel.

De voorgenomen stelselwijziging komt voort uit de wens om de jeugdzorg te beleggen bij de bestuurslaag die het dichtst bij de kinderen en hun opvoeders staat. Ook vloeit de decentralisatie voort uit de wens één financieringsstroom tot stand te brengen ter ontschotting van het ondersteuning- en zorgaanbod. Daarnaast zijn ook een aantal inhoudelijke overwegingen van doorslaggevend belang geweest. De belangrijkste is het uitgangspunt dat niet langer de problemen centraal staan, maar de kansen van kinderen en hun opvoeders. Dat betekent dat er meer moet worden geïnvesteerd in preventie, ondersteuning en ambulante hulp zodat een beroep op dure vormen van zorg kan worden teruggedrongen.

Het voornemen van de het kabinet om de jeugdzorg te decentraliseren naar de gemeenten is nog niet vertaald in concrete plannen. Wel is er uitgesproken dat de decentralisatie in 2016 een feit moet zijn. Zoals u eerder in dit hoofdstuk heeft kunnen lezen, vervullen de gemeenten op dit moment de regierol in de keten van jeugdzorg. Na de decentralisatie zal de verantwoordelijkheid over de jeugdzorg in zijn geheel bij de gemeenten komen te liggen. In samenspraak tussen landelijke, provinciale en lokale overheden en vertegenwoordigers van de sector wordt dit traject verder vormgegeven. Echter, de leiding over dit traject ligt bij de gemeenten.

Aan de decentralisatie van de jeugdzorg zijn ook financiële middelen gekoppeld. Op dit moment onderhandelt de VNG nog met het ministerie van VWS en BZK over de hoogte van het bijbehorende budget.

Gezien de omvang van deze (ingrijpende) verandering, wordt deze wijziging bij voorkeur regionaal ingericht. Dit houdt in dat wethouders jeugd van de regio Zuid-Holland Zuid (Drechtsteden, Hoeksche Waard en Alblasserdam- Vijfheerenlanden) in dit traject samen optrekken. Welke consequenties deze ontwikkeling voor de gemeente Binnenmaas zal hebben, is nog niet in te vullen.

2.4 Zorg in en rond de scholen

2.4.1 ZorgAdviesTeam (ZAT)

Ook in en rond de scholen zijn vele professionals actief die intensief samenwerken om te zorgen dat scholieren hun schoolloopbaan succesvol kunnen doorlopen. Hierbij zijn de Zorgadviesteams (ZAT) belangrijk. De ZAT's zijn multidisciplinaire zorgteams met o.a. intensief trajectbegeleiders, docenten, schoolmaatschappelijk werkers en

leerplichtambtenaar die basis- en voortgezet onderwijs en netwerken op het gebied van 0-4-jarigen die enkelvoudige problematiek behandelen. De ZAT's zijn een belangrijk onderdeel van het basismodel CJG. Hierdoor zorgen we ervoor dat o.a. de scholen - waar veel signalen over kinderen en jongeren in beeld komen - goed zijn gepositioneerd.

Elke school heeft een ZAT. Scholen kunnen vroegtijdig signalen bij jeugdigen herkennen, die er op wijzen dat extra zorg of hulpverlening nodig is. De ZAT's zorgen er voor dat die signalen snel en vakkundig beoordeeld worden en dat zo snel mogelijk de juiste hulp of ondersteuning wordt ingeschakeld voor de jeugdige, de ouders en de leerkrachten. In de Hoeksche Waard is een start gemaakt met het opzetten van een ZAT voor 0-4 jarigen, waarin o.a. consultatiebureau, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven deelnemen. In 2012 zal een convenant worden getekend waarin de samenwerkingsafspraken worden vastgelegd.

2.4.2 Schoolmaatschappelijk werk (smw)

Momenteel bieden we zowel in het basis- als voortgezet onderwijs schoolmaatschappelijk werk (smw) aan. De schoolmaatschappelijk werker wordt in een vroeg stadium betrokken bij problemen van buiten de schoolse situatie, die van invloed zijn op het functioneren van de leerling op school. Dit werkt sterk preventief en voorkomt in veel gevallen dat problemen later uit de hand lopen. Bovendien zijn de kosten van geïndiceerde, tweedelijns zorg hoger dan preventieve zorg. Het smw dient als een selecteur en toeleider naar het Centrum voor jeugd en Gezin. Zij maken deel uit van de ZAT's op scholen.

Smw voor het basisonderwijs wordt tot en met 2012 gefinancierd vanuit de RAS-middelen. Daarna zal worden bepaald of het op de huidige manier wordt voortgezet en de financiering ervan in de gemeentebegroting wordt opgenomen. Voor het voortgezet onderwijs financieren we het smw tot 2012 uit de reguliere gemeentebegroting.

2.4.3 Time Out

In de Hoeksche Waard is een reboundvoorziening geopend: Time Out door Trivium-Lindenhof.

Wanneer jongeren tijdelijk niet naar school kunnen wegens (ernstige) gedragsproblemen, kunnen zij gedurende maximaal zes weken hun lessen blijven volgen in de Time Out. Dit om te voorkomen dat jongeren een leerachterstand oplopen. Na zes weken is het de bedoeling dat de jongere weer terug gaat naar school. De provincie draagt de verantwoordelijkheid voor Time Out. In 2011 is de onderwijskundige voorziening geëvalueerd. Het lukt niet om de vacature structureel in te vullen.

2.4.4 Gezondheid op de scholen

Om goed onderwijs te kunnen bieden is het binnenklimaat in de scholen belangrijk. "De gezonde school" is een programma van de GGD-ZHZ dat is gericht op het bevorderen van een gezonde eet- en leefstijl. We peilen de mogelijkheden tot introductie van onderdelen van dit programma.

Daarnaast is door de gemeente subsidie gekregen om het binnenklimaat van de scholen te verbeteren. De gemeente heeft opdracht gegeven tot het uitvoeren van testen en betaalt een deel van de kosten. De subsidie dekt niet het volledige bedrag. Zowel de schoolbesturen als de gemeente Binnenmaas delen de kosten volgens de verdeelsleutel, ieder 50%.

2.5 Speerpunten in het jeugdgezondheidsbeleid

De gemeente Binnenmaas volgt met het lokaal gezondheidsbeleid de landelijke speerpunten uit de Rijksnota 'Kiezen voor gezond leven'. De speerpunten vanaf 2012 zijn: roken, schadelijk alcoholgebruik, overgewicht, depressie en diabetes. Bij het jeugdbeleid ligt de nadruk op de eerste drie speerpunten waarop de gemeente voornamelijk met preventieve middelen inzet.

Reden is dat het aantal jongeren dat alcohol drinkt, rookt en drugs gebruikt of te weinig beweegt de laatste jaren zorgwekkend is gestegen.

Ruim twee derde van de jongeren beweegt te weinig, rookt, drinkt overmatig of gebruikt cannabis. Vooral jongens en autochtonen worden verleid door drank en drugs, allochtone jongeren bewegen te weinig. Een op de vijf jongeren combineert minstens twee ongezonde gedragingen. Van alle jongeren (15 tot 25 jaar) gebruikte 14% één of meerdere middelen én bewoog daarnaast te weinig volgens de norm. Ruim 5% gebruikte meerdere middelen, maar kreeg wel voldoende beweging. Als jongeren meerdere middelen gebruikten, ging het vaak om tabak en cannabis. Een op drie jongeren krijgt wel voldoende beweging en is geen zware drinker, dagelijkse roker of gebruiker van cannabis.

Bron: CBS

Alcoholgebruik

Bij een deel van de jongeren in Binnenmaas is sprake van een zorgwekkend alcoholgebruik. Dit is al jaren een punt van zorg. Veel mensen beginnen al vóór hun 16e met het drinken van alcohol. De GGD meet dat zeker één op de drie leerlingen van groep 7 van het basisonderwijs wel eens alcohol heeft gedronken¹². Daarnaast drinkt één op de vijf leerlingen in de tweede en vierde klas van het voortgezet onderwijs vaak en of veel alcohol. Veel alcohol betekent dat iemand de laatste keer vijf glazen of meer heeft genuttigd. Vaak alcohol betekent dat iemand de laatste vier weken vijf keer of vaker alcohol heeft gedronken. Sociale invloed van leeftijdsgenoten speelt hierbij een grote rol. Het is inmiddels duidelijk dat het drinken van alcohol, en dan vooral grote hoeveelheden, schadelijk is voor iemand die nog in de groei is. Dit heeft een schadelijk effect voor de ontwikkeling van de hersenen. Daarnaast bevordert het de kans op alcoholverslaving op latere leeftijd.¹³ Tenslotte blijkt dat vaker vernielingen aan straatmeubilair worden aangericht en overlast voor omwonenden wordt veroorzaakt door jeugd onder invloed van alcohol.

We willen alcoholgebruik onder jongeren terugdringen. Vaak start alcoholgebruik bij jongeren door groepsdruk en vinden ze het stoer om te drinken. De meeste jongeren krijgen alcohol echter thuis van hun ouders aangeboden¹⁴. Door middel van preventieve activiteiten willen daarom niet alleen jongeren zelf, maar ook/juist hun ouders en mensen die beroepsmatig veel met jongeren bezig zijn bekend maken met de risico's van alcoholgebruik op jonge leeftijd.

Kinderen in groep 7 en 8 van de basisschool staan doorgaans open voor voorlichting over de gevaren van alcoholgebruik. Daarom laten we in samenwerking met de schoolbesturen GGZ De Hoop voorlichtingsprogramma's aanbieden in de bovenbouw van de basisscholen. Deze zetten we de komende jaren voort.

We willen ook dat ouders zich meer bewust worden van de gevaren van alcoholgebruik op jonge leeftijd. Met name ouders van kinderen onder de 16 jaar. Bouman GGZ verzorgt

¹² Bron: GGD ZHZ: Gezondheidsprofiel Groep 7 Basisonderwijs 2009-2010

Het percentage basisschoolkinderen uit de Hoeksche Waard dat ooit wel eens alcohol heeft gedronken, is het afgelopen schooljaar overigens afgenomen. In vergelijking met schooljaar 2008-2009 is er bij kinderen uit groep 7 een daling zichtbaar in het 'ooit hebben gedronken van alcohol' van 43% naar 35%.

¹³ Bron: Gezondheid InZicht Binnenmaas. Regionale Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2010. Kernboodschappen voor lokaal beleid. Oktober 2010.

¹⁴ Gezondheidsprofiel basisonderwijs 2009-2010. Groep 7 Basisonderwijs. GGD ZHZ.

enkele malen per jaar in de jongerensozen voorlichting aan ouders over de gevaren van alcoholgebruik op jonge leeftijd. Helaas merken we dat de deelname aan deze voorlichtingsbijeenkomsten de laatste jaren afneemt. Samen met het jongerenwerk wordt bekeken welke andere voorlichtingsmethoden voor ouders mogelijk effectief zijn. Zo zullen we in 2011 een proef doen met kleinschalige 'homeparty's' bij ouders thuis en de ervaringen daarvan evalueren.

Naast de preventieve voorlichtingsactiviteiten nemen we ook andere maatregelen om het alcoholgebruik terug te dringen. Een van die maatregelen is het mogelijk verbieden van het alcoholgebruik in de jongerensozen vanaf 2012.

De jongerensozen in de kernen worden voornamelijk bezocht door tieners van 12 tot 18 jaar. In 3 van de vier sozen in Binnenmaas wordt al geen alcohol geschonken. In één soos (Orion in 's Gravendeel) gebeurt dat wel. In de uitvoeringsovereenkomst 2011 met stichting jongerenwerk 's Gravendeel is afgesproken om als voorbereiding op dit verbod de jongeren nu al daarover te informeren en een ontmoedigings- en matigingsbeleid te voeren.

Stichting Jongeren 's Gravendeel is van mening dat zij met het stringent naleven van de regels omtrent alcohol in de soos een goede taak verricht in het terugdringen van alcoholgebruik. Een alcoholverbod in de sozen kan betekenen dat een groep jongeren, die nu naar Orion komt omdat ze ook mogen drinken, minder naar de soos toe komt. Deze jongeren kunnen daarmee ook buiten beeld raken en het alcoholgebruik in de openbare ruimte kan toenemen. Daarnaast kan dit voor verminderde inkomsten voor de soos zorgen. In de hoofdstukken over vrije tijd en Jeugd & Veiligheid gaan we hier nader op in.

Om de zorgwekkende ontwikkelingen rond alcoholgebruik integraal aan te pakken nemen we deel aan het regionale programma "Verzuip jij je toekomst?" dat loopt van 2009 tot en met 2012. Met dit programma proberen de gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid, samen met verschillende organisaties, zoals politie, Openbaar Ministerie en de GGD het hoge alcoholgebruik onder jongeren de komende jaren terug te dringen. Dit gebeurt onder meer door acties bij sportverenigingen en ondernemers in de detailhandel. We maken met hen afspraken om de toegang tot alcohol moeilijker te maken en alcoholgebruik zo lang mogelijk uit te stellen. Dit project wordt uitgevoerd door de GGD-ZHZ, Veiligheidshuis en Bouman GGZ verslavingszorg.

Voor de groep jongeren die voor overlast zorgen als gevolg van alcoholgebruik gebruiken we zowel een curatieve als repressieve aanpak. Dit gebeurt bijvoorbeeld via het Veiligheidshuis. Daarnaast betrekken we ouders bij het gedrag van hun kinderen wanneer er sprake is van overlast. Hier gaan we in het hoofdstuk over Jeugd & Veiligheid nader op in.

Roken en drugsgebruik

Van de Binnenmaasse leerlingen in de tweede en vierde klas van het voortgezet onderwijs zegt 10% elke dag te roken. Dit is iets minder dan in de rest van de Hoeksche Waard. Van kinderen in groep 7 van het basisonderwijs in de Hoeksche Waard geeft 5% aan ooit wel eens gerookt te hebben. Hierbij blijkt het rookgedrag van de ouders beïnvloedend te zijn.¹⁵

De meest gebruikte drugssoort is cannabis. Van de leerlingen uit de tweede en vierde klas van het voortgezet onderwijs gebruikt 7% softdrugs. Er zijn geluiden dat het gebruik van harddrugs onder jongeren toeneemt. We kunnen dit concluderen uit geluiden van professionals (jongerenwerk en politie) en van jongeren over hun omgeving.

We beschouwen het stimuleren van een gezonde leefstijl door middel van

¹⁵ Bron: Gezondheidsprofiel basisonderwijs 2009-2010. Groep 7 Basisonderwijs. GGD ZHZ.

informatie en advies als één van onze beleidsspeerpunten. Wij willen daarom dat er in onze gemeente een specifiek aanbod beschikbaar blijft op het gebied van drugspreventie. Net als bij alcoholpreventie laten we ook voorlichting verzorgen in de bovenbouw van basisscholen over de gevaren bij roken en drugsgebruik.

In geval van overlast proberen we samen met bewoners, jongerenwerk en de politie een effectieve aanpak te vinden die leidt tot vermindering van de overlast en het terugdringen van middelengebruik door jongeren. Hier gaan we in het hoofdstuk over Jeugd & veiligheid op in.

Overgewicht

Overgewicht bij jongeren vormt een toenemend probleem in Binnenmaas. Overgewicht op jonge leeftijd zorgt doorgaans voor grotere problemen later. Het leidt regelmatig tot chronische ziekten als bijvoorbeeld diabetes of klachten aan de gewrichten. Daarnaast kan overgewicht bij kinderen psychosociale problemen tot gevolg hebben. Bijvoorbeeld omdat ze vaker gepest worden. Van de Binnenmaasse kinderen in groep 2 en 7 van het voortgezet onderwijs heeft gemiddeld één op de zes overgewicht.¹⁶ Wij willen dat kinderen en jongeren gezond opgroeien en zich bewust zijn van het belang van voldoende beweging en gezonde voeding. Hiermee kunnen we veel ongemak op latere leeftijd voorkomen.

We vinden sport één van de belangrijkste voorwaarden voor een gezonde leefstijl. Door sportverenigingen laagdrempelig te houden voor kinderen en jongeren, stimuleren we een gezonde leefstijl en daarmee het voorkomen of tegengaan van overgewicht. We willen de samenwerking tussen sportverenigingen, de basisscholen en de buitenschoolse opvang verbeteren om sportdeelname onder kinderen verder te bevorderen. Ook het jongerenwerk wordt ingezet om jongeren te stimuleren en ondersteunen voor lidmaatschap van een sportclub of sportieve activiteiten in het algemeen. Zij gaan hiertoe nog meer samenwerken met sportverenigingen. Aan dit punt besteden we in hoofdstuk 5 (vrije tijd) ook aandacht.

Preventief en eenduidig aanbod

Binnenmaas kiest voor het verschaffen van informatie en advies waar het gaat om het stimuleren van een gezonde leefstijl. Hierbij beschikken we over een ruim aanbod.

De JGZ en basisscholen werken intensief samen bij activiteiten of lesprogramma's over alcoholmatiging, drugsgebruik en overgewicht. Zo organiseren alle scholen activiteiten met betrekking tot alcohol en drugs, voeding en beweging, relationele en seksuele vorming en psychosociale zaken (bijvoorbeeld weerbaarheid: "Kom op voor jezelf" of "Van het dorp naar de stad"¹⁷ voor leerlingen in groep 8). Verschillende organisaties geven hierover voorlichting en ontwikkelen lesmateriaal. Deze organisaties zijn GGD ZHZ, Bouman GGZ en De Hoop.

Ook via jongerenwerk besteden we uitgebreid aandacht aan het voorkomen of verminderen van alcohol- en drugs. We merken dat de laatste tijd de opkomst van ouders op voorlichtingsbijeenkomsten sterk afneemt. Met jongerenwerk zoeken we naar manieren om de ouders te blijven betrekken.

De komende periode willen we de nadruk blijven leggen op preventief beleid. We willen (les)programma's en voorlichting over de gezonde leefstijl en over de gevaren van alcohol- en drugsgebruik continueren in ons streven naar een gezonde leefstijl voor kinderen en jongeren. Dat betekent dat voorlichting geven aan kinderen, hun ouders en professionals. De meeste van de uitvoeringsprogramma's van de GGD-ZHZ zijn wettelijke taken van de gemeente. We zullen de programma's gezamenlijk met de overige gemeenten in de Hoeksche Waard goed doorlichten. Met de GGD is afgesproken

¹⁶ Bron: Gezondheid InZicht Binnenmaas. Regionale Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2010. Kernboodschappen voor lokaal beleid. Oktober 2010.

¹⁷ "Van het dorp naar de stad" is specifiek gericht op leerlingen in groep 8 van de basisscholen in 's-Gravendeel. Veel leerlingen kiezen de opleiding voor voortgezet onderwijs in Dordrecht.

dat we in 2011 bepalen of en op welke wijze we gebruik blijven of gaan maken van deze uitvoeringsprogramma's. Na het afschaffen van de centrumgelden van Spijkenisse kunnen de preventieprogramma's tot 2012 worden gefinancierd uit de Brede doeluitkering (BDU) van het Centrum voor Jeugd en Gezin. Daarna is er echter geen budget om preventieprogramma's naar behoefte te kunnen inzetten. De wens is er om de preventieprogramma's te continueren.

Gezond opgroeien

Doelstellingen / resultaat	Activiteit	budget	doelgroep	planning
Er is een sterke zorgstructuur met goede afstemming tussen partners	<ul style="list-style-type: none"> * JGZ -9 maanden tot 19 jaar: één uitvoeringsorganisatie: Rivas-Careyn * Verdere ontwikkeling CJG * Starten Virtueel CJG * Betrekken overige netwerken en tweedelijnsvoorzieningen bij CJG * Afstemmen pedagogische infrastructuur en sluitende aanpak zorg. 	JGZ BDU CJG BDU CJG BDU CJG	-9 maanden tot 19 jaar	2011 2011-2012 2011 2011 2011-2014
Ontwikkelingsproblemen bij kinderen en jongeren worden vroeg gesignaleerd	<ul style="list-style-type: none"> * Doorontwikkelen DDJGZ Ontwikkelen en implementeren: *registratiesysteem Zorg voor jeugd: alle gewenste organisaties zijn aangesloten *Verwijsindex RisicoJongeren (VIR) en Zorg voor Jeugd op elkaar aansluiten *Zorg Adviesteams verbinden met CJG 	BDU CJG		2011
Er is een laagdrempelige vorm van hulp in onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> * afwegen om smw po op te nemen in gemeentebegroting na 2012 * Zorg Adviesteams verbinden met CJG * Preventie-activiteiten in gemeentebegroting opnemen 	p.m. 21.000	0 – 12 jaar 0-18 jaar	2011 2011
De jeugd heeft een gezonde leefstijl: bestrijden overgewicht en riskant ongezond gedrag	<ul style="list-style-type: none"> * Intensiveren voorlichting overgewicht op scholen door GGD * Opvoedingsondersteuning bieden aan ouders * Continueren weerbaarheidstrainingen aan kinderen *Continueren preventieprogramma's * Doorlichten bestaand aanbod op eenduidigheid en effectiviteit sportverenigingen * Nota lokaal gezondheidsbeleid opstellen 	GGD-ZHZ	4 – 18 jaar 4 –12 jaar	Gehele periode

Tieners en jongeren hebben een gezonde leefstijl: ontmoedigen gebruik genotsmiddelen	*door integrale aanpak met politie, instellingen, jongerenwerk en GGZ alcohol- en drugsgebruik terugdringen: zowel repressief als curatief *Aanpak van jeugd via Veiligheidshuis. *Continueren voorlichting aan jongeren en ouders door GGZ Bouman en De Hoop * deelname programma's van "Verzuip jij je toekomst?" * alcoholverbod in alle jongerensozen + ontmoedigingsbeleid voorafgaand aan verbod * Nota lokaal gezondheidsbeleid en WMO opstellen	JGZ	12 – 18 jaar	2011-2014
			12-18	2011
			10 +	2012
			Alle leeftijden	
Psychosociale hulp is laagdrempelig voor jongeren	*Weerbaarheidprogramma's op scholen * CJG doorontwikkeling * Virtueel CJG starten	Regulier	10+ jaar	2011-2014
		RAS	4-18 jaar	2011
		regulier BDU CJG	alle leeftijden	2011-2014
				2011
Het alcoholgebruik onder jongeren vermindert	* Effectieve aanpak ism politie, instellingen, jongerenwerk en GGZ alcohol- en drugsgebruik terugdringen: zowel curatief als repressief *Aanpak via Veiligheidshuis * alcoholvrije jongerensozen	Middelen J&V	12-18 jaar	2011-2012
			18-23 jaar 12-18 jaar	

Hoofdstuk 3 Jeugd & Veiligheid

3.1 Inleiding

Een belangrijk uitgangspunt van ons jeugdbeleid is dat alle kinderen en jongeren in Binnenmaas veilig moeten kunnen opgroeien. Nu vinden de inwoners van Binnenmaas hun gemeente in het algemeen een veilige gemeente om in te wonen¹⁸.

De meeste jongeren in Binnenmaas doen het goed en veel van hen nemen deel aan het bloeiende verenigingsleven en ruime aanbod aan activiteiten.

Toch is er een kleine groep jongeren dat uit de band springt. Zij richten vernielingen aan, vallen mensen lastig, gaan niet naar school, gebruiken veel drank of soms ook drugs. Bij sommigen gaat het van kwaad tot erger.

Het terugdringen van jeugdoverlast is een van de speerpunten binnen het veiligheidsbeleid in Binnenmaas. Daarmee willen we de gevoelens van onveiligheid bij mensen verder verminderen. Hierbij willen we wel aantekenen dat deze gevoelens van onveiligheid mede veroorzaakt worden door negatieve beeldvorming bij bewoners over jongeren. Dit is niet altijd terecht. Soms komt het beeld van op straat rondhangende jeugd als bedreigend over op mensen. En wat de één als onveilig bestempelt, is voor de ander niet meer dan levendigheid op straat.

Veiligheid is niet alleen een zaak is van de politie. De gemeente zet in op een integrale aanpak (politie, Openbaar Ministerie, gemeente, jongerenwerk en de burgers in wijken. Zo is halverwege 2011 een 'buurtpreventieproject' gestart in Mijnsheerenland. Een groep bewoners stoorden zich aan de overlast en vernielingen die (ook) door jongeren werd veroorzaakt. Zij besloten het heft in eigen hand te nemen door zich te verenigen en de overlast terug te dringen door een oogje in het zeil te houden en jongeren aan te spreken op ongewenst gedrag. Zij voelen zich verantwoordelijk voor het gedrag van hun eigen jongeren en merken dat door de aanpak de overlast uit de anonimiteit wordt gehaald.

Uiteraard zijn het veiligheidsbeleid en het jeugdbeleid sterk met elkaar verbonden. De repressieve kant wordt vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid dat in 2011 aan de raad ter vaststelling wordt voorgelegd. Door een geplande wijziging van de Gemeentewet in 2011 wordt de regierol van de gemeente t.a.v. het lokaal veiligheidsbeleid verstevigd. Deze versteviging komt tot uiting in twee maatregelen die onderlinge samenhang vertonen:

1. De gemeenteraad wordt verplicht tot het eens in de vier jaar vaststellen van een integraal veiligheidsplan.
2. Invoering van een zorgplicht voor de burgemeester. Dit versterkt de gezagspositie van de burgemeester bij de totstandkoming en de uitvoering van het veiligheidsbeleid. De zorgplicht houdt in dat de functie van burgemeester op basis van zijn natuurlijk gezag partijen beweegt mee te werken. Het artikel bepaalt dat de burgemeester de rol heeft om het lokaal veiligheidsbeleid, te stimuleren. Hiermee is de burgemeester aanspreekpunt voor de raad over (de kwaliteit van) het lokaal veiligheidsbeleid.

Beide maatregelen vergroten de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad (kaders stellend en controlerend) en de burgemeester. Aan andere partners kan een gemeente duidelijk maken dat zij de regie op het lokale veiligheidsbeleid voert. Hierdoor wordt de regisserende rol de van gemeente versterkt.

¹⁸ De Veiligheidsanalyse 2011 van de gemeente Binnenmaas laat zien dat de bewoners van Binnenmaas hun gemeente als positief en veilig beoordelen. Op de misdaadmeter staat Binnenmaas op plaats 371 van de 422 gemeenten. Binnenmaas kent een kleine kans om slachtoffer te worden van een misdrijf.

Leeswijzer

Dit hoofdstuk beschrijft de verschillende kanten van jeugd en veiligheid. We belichten in paragraaf 3.2. de regionale aanpak van jeugdoverlast binnen de samenwerking die we hebben met het Veiligheidshuis, Bureau Halt en het Jeugd Preventie Team. Ook behandelen we de lokale aanpak van veiligheid. Eén van belangrijkste uitgangspunten is dat we acties op het gebied van veiligheid gezamenlijk oppakken. Jongerenwerkers, politie maar ook burgers spelen een rol in de oplossing van een overlastprobleem. Paragraaf 3.3 richt zich op een veilige leef- en speelomgeving en de taken van de gemeente daarin. In paragraaf 3.4 wordt aandacht besteed aan de veiligheid binnenshuis waarbij we het beleid beschrijven op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling.

3.2 Terugdringen overlast

Jongeren komen graag bij elkaar. Niet alleen thuis, op school en bij het sporten in verenigingen, maar ook op straat, in een winkelgebied of in een jongerensoos. Dit hoort bij een normale ontwikkeling.

Rondhanggedrag van jongeren in de openbare ruimte is niet per definitie problematisch. In feite is dit een vorm van vrije tijdsbesteding. Het is goed voor de ontwikkeling om ook tijd door te brengen zonder dat de ouders, docenten of andere toezichthouders in de buurt zijn. Wel kan het zijn dat de jongeren in grote groepen samenkomen op plaatsen waar omwonenden daar niet van gediend zijn. Zij ervaren dit gedrag als overlastgevend of zelfs bedreigend. Zolang er sprake is van inschikkelijkheid van alle kanten is er weinig aan de hand.

De gemeente wil voorkomen dat jongeren vervallen in overlastgevend gedrag. Hierbij is het belangrijk dat jongeren zich bewust zijn van hun gedrag en van hun toekomstige rol in de samenleving. Daarnaast willen we dat de overlast die mensen ervaren vermindert. Dit uit zich de komende jaren in een dalend aantal overlastmeldingen ten opzichte van 2009 en 2010.

Wanneer acceptabel gedrag toch overgaat in hinderlijk of zelfs overlastgevend¹⁹ gedrag (hoe moeilijk de grenzen soms ook te trekken zijn) en de belangen van mensen stelselmatig en ernstig geschaad worden, is er reden tot ingrijpen om zodoende de overlast terug te dringen.

In 2010 is in totaal 374 keer overlast gemeld. De meeste overlastmeldingen van bewoners betreffen vernielingen. Het aantal overlastmeldingen is in de loop der jaren gedaald. Over het algemeen kwamen de meeste meldingen vanuit Puttershoek. In de tabel hieronder staan de meldingen over de afgelopen jaren opgesomd.

Tabel: meldingen overlast door jeugd

	2008	2009	2010
's-Gravendeel	111	186	93
Heinenoord	39	36	28
Maasdam	38	42	57
Mijnsheerenland	61	84	55
Puttershoek	187	135	102
Westmaas	28	64	39
Totaal	464	547	374

Bron: cijfers politie ZHZ, district Hoeksche Waard²⁰

¹⁹ De termen hinderlijk, overlastgevend en crimineel zijn ontleend aan de zogenaamde "Beke-aanpak", ook wel de Ferwerda-methode genoemd. Dit is een methodiek die ontwikkeld is om groepen te analyseren en hierop de juiste benadering en aanpak toe te passen. In Binnenmaas is er volgens deze methode alleen sprake van hinderlijke groepen en niet van overlastgevend of crimineel.

²⁰ We hebben hier alleen gegevens van de politie gebruikt (en niet bijvoorbeeld meldingen bij en door de gemeente) om dubbeltellingen te voorkomen.

Als er sprake is van overlast werken politie, zorgverleners en de gemeente nauw samen. Waar mogelijk gebeurt dit samen met bewoners. Afstemming over de inzet van acties tussen de professionals is hierbij het sleutelwoord. De huidige samenwerking verloopt in het algemeen naar tevredenheid van de partners. Dit willen we graag zo houden en waar nodig nog verder verbeteren, zowel op regionaal als lokaal niveau.

Binnenmaas heeft de regierol over verschillende werkwijzen en samenwerkingsverbanden bij overlastbestrijding. Op regionaal niveau zijn er onder meer het veiligheidshuis en het Centrum voor jeugd en gezin. Op lokaal niveau zijn de *taskforce* jeugd en het netwerk jeugd actief²¹. Daarnaast zoeken we daar waar mogelijk samen met bewoners naar oplossingen.

3.2.1 Regionaal

Het Actieprogramma Integrale Veiligheid Hoeksche Waard vormt de basis voor de regionale aanpak. Dit actieprogramma is door de burgemeesters in de Hoeksche Waard samen met de (waarnemend) districtschef van politie en de plaatsvervangend hoofdofficier van Justitie in 2010 bekrachtigd. Integrale veiligheid, met bestrijden van de jeugdoverlast als speerpunt, is één van de 5 domeinen binnen het samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard.²²

3.2.1.1 Veiligheidshuis

Sinds vorig jaar zijn alle 19 gemeenten uit de regio Zuid-Holland Zuid bij het Veiligheidshuis in Dordrecht aangesloten. In het Veiligheidshuis werken alle regionale partners uit de justitie- en zorgketen onder één dak samen om overlast, criminaliteit en huiselijk geweld in deze regio terug te dringen. De 'harde' kant van repressie en handhaving gaat hierbij hand in hand met de 'zachte' kant van preventie en zorg. Dit moet leiden tot aanzienlijke verbeteringen in de veiligheidssituatie in de regio. In 2010 is Binnenmaas aangesloten bij het regionale Veiligheidshuis. In het veiligheidshuis werken o.a. Openbaar Ministerie, politie, gemeenten, jeugdzorg, welzijnsinstellingen, raad voor de kinderbescherming en reclassering samen. Het veiligheidshuis hanteert 3 speerpunten: veelplegers, huiselijk geweld en jeugd. Doelstelling is om maatwerk te leveren en recidive daarmee zo ver mogelijk terug te dringen.

De regie op de activiteiten in het Veiligheidshuis is een gedeelde verantwoordelijkheid van het OM en de gemeenten. Het OM heeft de regie in de strafrechtketen en de gemeente heeft deze rol in de zorgketen, jeugd- en gezinsketen en op het gebied van openbare orde en veiligheid. De aanpak van huiselijk geweld vindt reeds voor een deel regionaal plaats. Het Veiligheidshuis kan daarnaast een bijdrage leveren aan de sluitende aanpak tussen de zorg en strafrechtketen en indien wenselijk aan de wettelijke Wmo taak van nazorg voor ex-gedetineerden.

Alle minderjarigen die een strafbaar feit hebben gepleegd, worden binnen het Veiligheidshuis besproken in het Justitieel Casus Overleg (JCO). Daar wordt door politie, Raad voor de Kinderbescherming en het OM bekeken welke afdoening voor de minderjarige het meest passend is.

Het Veiligheidshuis is op aanvraag ook betrokken bij de taskforce jeugd (zie paragraaf 3.2.2.1). In 2012 evalueren we onze betrokkenheid bij en de meerwaarde van het Veiligheidshuis. We bepalen dan of we de samenwerking op de huidige manier voortzetten. Daarnaast is de verbinding van het Veiligheidshuis met het Centrum voor

²¹ Het netwerk is een casuïstiek overleg dat periodiek plaatsvindt onder voorzitterschap van de beleidsmedewerker jeugd van de gemeente.

²² Het Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard (SOHW) is een gemeenschappelijke regeling, die in 2010 is gestart.

Jeugd en Gezin (CJG) een belangrijk thema voor de komende beleidsperiode. Uiterlijk in 2014 hebben we deze verbinding gerealiseerd. We sluiten hierbij aan op de ontwikkelingen in Zuid-Holland.

3.2.1.2 Bureau Halt

Bureau Halt is een initiatief van het ministerie van Justitie, gemeenten en politie. Halt levert een bijdrage aan de preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit.

Jongeren van 12 tot 18 jaar, die zijn aangehouden voor bijvoorbeeld vernieling, winkeldiefstal, overlast met vuurwerk of die veel spijbelen, kunnen de keus krijgen: naar de officier van justitie of naar Halt. In een Halt-afdoening kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie. Ook de ouders worden als eerstverantwoordelijke voor de opvoeding bij de Halt-procedure betrokken. In 2009 werden in Binnenmaas 33 Halt verwijzingen tot stand gebracht. In 2008 waren dit er nog 18²³. Het aantal verwijzingen gaat moeizaamer. Eén van de oorzaken is het feit dat ouders steeds minder bereid zijn mee te werken aan de Haltverwijzing. Zij betalen liever de bekeuring, dan dat zij één of twee middagen vrij moeten nemen van hun werk om met hun zoon of dochter naar Bureau Halt te gaan. Anderzijds valt niet uit te sluiten dat politiemedewerkers in verband met de administratieve regelgeving rondom de Haltverwijzing ervoor kiezen om een bekeuring uit te schrijven.

Voor 12-minners, die vanwege hun leeftijd niet strafrechtelijk kunnen worden vervolgd, was er de Stop-reactie. Dit was een programma dat uit één of meerdere gesprekken met ouders en kind en een leeropdracht bestaat, met als doel het gedrag vroegtijdig te veranderen. Deze aanpak was onvoldoende effectief.

Het Ministerie van Justitie wil een nieuwe, sluitende aanpak, waarin Bureau Jeugdzorg betrokken wordt. In deze aanpak signaleert de politie 12-minners, spreekt de ouders en leidt ze door naar Bureau Jeugdzorg. Bureau Jeugdzorg screent op achterliggende problematiek, en verwijst ouder en kind zo nodig door naar een persoonsgericht, passend aanbod. Hierbij geldt het uitgangspunt: lichte interventies waar mogelijk en intensieve interventies waar nodig. Deze nieuwe aanpak is in de loop van 2010 geïmplementeerd.

Naast de repressieve kant, is Halt ook actief op verschillende gebieden die jeugdcriminaliteit helpen voorkomen, zoals advisering, voorlichting en andere preventieactiviteiten. Elke gemeente in Nederland maakt gebruik van de diensten van Bureau Halt.

Gemeenten betalen een inwonerbijdrage aan Bureau Halt: er is een convenant met 19 gemeenten uit de regio Zuid-Holland Zuid dat zorg draagt voor de instandhouding van Halt. Halt wordt voor het grootste deel bekostigd door het ministerie van Justitie. De gemeenten betalen de preventieve activiteiten, het ministerie de repressieve activiteiten.

3.2.1.3 Jeugd Preventie Team (JPT)

Sinds 2000 bestaat het JPT. Het JPT heeft de volgende doelstelling: het vroegtijdig signaleren van probleemgedrag bij jongeren en het daarop aanbieden van een preventief (vrijwillig) aanbod. Dit vanuit het idee dat probleemgedrag vaak vooraf gaat aan delictsgedrag.

Een jongere kan worden aangemeld voor het JPT door de politie. Het JPT is een samenwerking tussen politie en Bureau Jeugdzorg. De gemeente Binnenmaas levert een financiële bijdrage middels de gemeenschappelijke regeling Zuid-Holland Zuid. Het

²³ Jaarbericht Bureau Halt 2009

hulpaanbod van het JPT is kort en intensief, een traject duurt maximaal drie maanden. Er is sprake van een gefaseerde opbouw, namelijk:

- Signalering, beoordeling en overdracht;
- Kortstondige hulpverlening;
- Afronding van de hulp en eventueel doorverwijzen.

Het JPT is in de Hoeksche Waard gevestigd in het politiebureau in Oud-Beijerland. In 2009 zijn er in totaal 42 jongeren uit Binnenmaas door de politie doorverwezen naar het JPT²⁴.

Samenwerking regionale instellingen

Zorgaanbieders en aan justitie gelieerde instellingen weten elkaar steeds beter te vinden. Maar het kan nog beter, zodat hulpverlening sneller op gang komt. De komende periode zullen we investeren in kennis over het aanbod van lokale en regionale zorgaanbieders en mogelijkheden van het Veiligheidshuis en een betere afstemming tussen de verschillende partijen.

3.2.2 Lokaal

In Binnenmaas bestaan er diverse plekken waar jongeren zich (on)gewenst ophouden. Er zijn meerdere jeugdsozen zoals Orion, @nwer, The Point en Question waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten. Hierover leest u meer in hoofdstuk 4: Vrije Tijd. Daarnaast zijn op diverse plekken in de kernen skatebanen, voetbalkooien en is er één officiële JOP (jongeren ontmoetingsplaats) aan de Oude Maas. Regelmatig komt het voor dat jongeren zich toch op andere plaatsen ophouden, dan de ruimten die voor hen bestemd zijn. Dit kan leiden tot overlast.

Op lokaal niveau brengt de gemeente accenten aan op de acties die vanuit het Actieplan Integrale Veiligheid worden ondernomen als het om het voorkomen en bestrijden van overlast gaat. De gemeenteraad wordt hierover jaarlijks geïnformeerd via het Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid, dat aan het Actieplan gekoppeld is. De meeste van deze accenten betreffen preventieve activiteiten zoals bijvoorbeeld de reguliere jongerenwerkactiviteiten en inzet van het ambulante jongerenwerk. Daarnaast geven professionals voorlichting over ongewenst gedrag en over de gevolgen hiervan. Dit varieert van voorlichting over vuurwerk, alcohol- en drugsgebruik tot vernielingen.

De gemeente stemt met de politie af welke inzet de politie levert bij bepaalde evenementen. Ook stuurt de politie bijvoorbeeld af en toe sms-berichten naar jongeren bij specifieke evenementen of incidenten. Overigens wordt dit alleen gebruikt wanneer de politie dit echt noodzakelijk acht en naar jongeren die zich daarvoor zelf hebben opgegeven.

3.2.2.1 Taskforce jeugd

Om de jeugdoverlast op lokaal niveau te bestrijden werken in ieder geval gemeente en de politie onder meer samen in de taskforce Jeugd. Indien nodig wordt deze "kerngroep" aangevuld met medewerkers van bijvoorbeeld het leerplicht, Veiligheidshuis en andere partijen. De taskforce is begin 2010 gestart (onder voorzitterschap van de burgemeester) en richtte zich in eerste instantie alleen op Puttershoek, maar is nu uitgebreid naar heel Binnenmaas. De taskforce werkt persoonsgericht. Doelstellingen waren het aantal overlastmeldingen op de 'hotspot' te verminderen, een goed verloop van het Oud- en Nieuwfeest de algemene overlastmeldingen in Puttershoek te reduceren met minstens 50%. Eerstgenoemde doelstellingen zijn behaald, het aantal overlastmeldingen in Puttershoek zijn op het moment van schrijven nog niet bekend.

²⁴ Jaarverslag 2009 Jeugd Preventie Team

De eerste ervaringen met de taskforce zijn positief. We zetten daarom de komende jaren de werkwijze rond de taskforce jeugd voort. Als de overlast in andere kernen daartoe aanleiding geeft, wordt ook in andere kernen een taskforce jeugd opgestart. Uit de evaluatie is geconcludeerd dat de samenwerking met partijen zoals het Veiligheidshuis en het Zorgnetwerk geïntensiveerd kan worden. Daaraan zal de komende periode worden gewerkt.

3.2.2.2 Ambulant jongerenwerk

Een ambulant jongerenwerker onderhoudt nauw contact met de jeugd op straat. Daar vindt de jongerenwerker veel informatie over wat de jeugd bezig houdt en waar zij behoefte aan hebben. Daarnaast heeft de jongerenwerker duidelijk zicht op de hangplekken en wat zich daar afspeelt. Vanuit de vertrouwenspositie die de jongerenwerker opbouwt, kan hij/zij goed jongeren aanspreken op hun gedrag. Ambulante jongerenwerkers hebben ook een signalering- en verwijzingstaak bijvoorbeeld in situaties waarbij zorgen zijn over een jongere of wanneer deze overlast veroorzaakt. Wanneer het jongeren betreft die zij kennen vanuit de sozen, worden in sommige gevallen de ouders ingelicht. We willen ouders steeds meer betrekken bij het (onwenselijk) gedrag van hun kind. Zij zijn immers primair verantwoordelijk voor de opvoeding. Het is niet de bedoeling dat de jongerenwerker een verlengstuk van de politie is. Een jongerenwerker zal daarom ook niet repressief optreden, maar hij/zij kan wel met de jeugd in gesprek gaan en eventuele buurtbewoners daarbij betrekken.

Minstens zo belangrijk is de betrokkenheid van burgers en de inzet van vrijwilligers bij de overlastpreventie en -bestrijding. We richten ons in samenwerking met de politie op een grotere betrokkenheid van bewoners en meer communicatie tussen groepen jongeren, wijkagenten en omwonenden van plekken waar groepen jongeren rondhangen. Dit vergroot de kans op wederzijds respect verbeteren en verhoogt de tolerantiegrens van omwonenden. Zo organiseren we wanneer dat nodig blijkt gesprekken tussen jongeren en omwonenden of instellingen om de hinder te verminderen. De komende jaren zullen we ook buurtpreventieprojecten faciliteren indien bewoners daartoe initiatief nemen.

3.2.2.3 Oud en Nieuw

Een ander voorbeeld is de inzet van vrijwilligers bij evenementen zoals het Oud & Nieuwfeest. Deze feesten worden jaarlijks op verzoek van de gemeente georganiseerd in samenwerking met vrijwilligers met ondersteuning van jongerenwerk, de gemeente en de politie. De gemeente levert hier samen met het jongerenwerk en vele vrijwilligers een stevige preventieve bijdrage aan het voorkomen van overlast met de jaarwisseling. Om ondersteuning door jongerenwerk te garanderen worden met ingang van 2011 hierover prestatie-afspraken gemaakt met jongerenwerk.

3.3 Een veilige leer-, leef- en speelomgeving

3.3.1 Verkeersveiligheid

Als gemeente streven we naar een schone, hele en veilige openbare ruimte waar kinderen en jongeren zich kunnen bewegen en waar iedereen zich veilig voelt. Dit betekent goed onderhouden speelplaatsen en straten. Daarnaast hebben we, met de provincie, gezorgd voor zoveel mogelijk veilige schoolroutes en verkeersveiligheid rondom de scholen. We streven de komende jaren naar behoud en waar nodig verbetering van deze veilige schoolroutes. Maar het betekent ook dat we verloedering van de openbare ruimte willen tegengaan. De Algemene Plaatselijke Verordening (APV) heeft als doel de gemeente netjes en leefbaar te houden. De APV is min of meer een 'huishoudelijk reglement' van de

gemeente, dat de "lokale wetgeving" bevat. Op basis van de APV kan de politie handhaven bij bijvoorbeeld alcoholgebruik in de openbare ruimte en overlast bij "hangplekken".

3.3.2 Speelplaatsen

Binnenmaas is een kindvriendelijke gemeente. Dat blijkt onder meer uit het aantal speelplaatsen dat de gemeente herbergt. Er zijn 105 speelplaatsen verdeeld over de gemeente met in totaal 510 speeltoestellen. Deze variëren van toestellen voor de jongste jeugd tot skatebanen voor tieners en jongeren. Alle speelplaatsen, ook die van de scholen en peuterspeelzalen, voldoen aan de noodzakelijke veiligheids- en kwaliteitseisen, zodat kinderen en jongeren veilig kunnen spelen. In hoofdstuk 4 behandelen we de diversiteit en beleid van het aanbod.

3.3.3 Vernielingen

Net als in de rest van het land vormt overlast door vernielingen in de openbare ruimte een probleem in Binnenmaas. Uit onderzoek van de GGD blijkt dat er een verband bestaat tussen grensoverschrijdend gedrag van jongeren in de vorm van overlast door vernielingen en overmatig alcoholgebruik. Relatief veel vernielingen vinden bijvoorbeeld plaats na sluiting van horecavoorzieningen.²⁵

We willen schade en overlast door vernielingen drastisch verminderen. Dit doen we door activiteiten die gericht zijn op het verminderen van alcoholgebruik door jongeren. Bijvoorbeeld door voorlichting te geven aan jeugdigen en aan hun ouders. Daarnaast proberen we de verkoop van alcohol aan jongeren te bemoeilijken. Dat gebeurt met name vanuit het oogpunt van het bevorderen van een gezonde leefstijl. In het hoofdstuk "Gezond opgroeien" wordt dit uitgebreider behandeld.

Daarnaast kent Binnenmaas topprioriteit toe aan het verhalen van vernielingsschade op de dader (of zijn / haar ouders). Deze maatregel geldt voor alle leeftijden, maar in het algemeen worden de meeste vernielingen aangericht door jongeren. De gemeente publiceert maandelijks de kosten van de aangerichte schade en roept de hulp van omwonenden in om de dader te kunnen vinden. Dit "schadereductiebeleid" zetten we onverminderd voort. Door het steeds meer betrekken van bewoners bij het veiligheidsbeleid, hopen we steeds meer daders snel op te kunnen sporen en zodoende meer schade op hen te kunnen verhalen. We hopen dat hier bovendien een preventieve werking van uitgaat voor andere mogelijke vandalen.

3.4 Veiligheid binnenshuis: terugdringen kindermishandeling en huiselijk geweld

We streven naar een veilige leefomgeving voor alle kinderen en jongeren. Dit beperkt zich niet alleen tot de openbare ruimte. Voor sommige kinderen is de huiselijke omgeving niet veilig. In Nederland worden per jaar ten minste 50.000 kinderen ernstig mishandeld. Het betreft hier alle vormen van lichamelijk of geestelijk geweld, dus inclusief misbruik, verwaarlozing en nalatigheid. En dit zijn alleen nog maar de cijfers op basis van het aantal meldingen²⁶. In Binnenmaas is het aantal meldingen van kindermishandeling (4-12 jaar) rond de 1,3%²⁷. Hiermee staat Binnenmaas 26^e op de lijst van alle gemeenten in Nederland.

²⁵ Bron: *Genoeg Genoten. Onderzoek naar trends van genotmiddelengebruik onder jongeren op de Zuid-Hollandse eilanden en de relatie met vernielingen*. 2009

²⁶ Bron: website Stopkindermishandeling.nl

²⁷ Bron: *Gezondheid InZicht Binnenmaas: regionale Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2010*. GGD-ZHZ.

Wet meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

Naar verwachting wordt de Wet meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld in het voorjaar 2011 van kracht. Deze wet stelt een meldcode verplicht voor professionals om bij (mogelijke) signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling een melding te geven. We verwachten dat hierdoor het aantal meldingen de komende jaren nog verder stijgt.

Het ministerie van OCW en het ministerie van VWS hebben een basismodel van deze meldcode opgesteld. Een meldcode bestaat uit een stappenplan waarin staat wat een professional moet doen bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Om dit proces over heel Nederland te implementeren is de RAAK-aanpak bedacht.

Binnenmaas streeft naar voorkoming en bestrijding van kindermishandeling en heeft zich aangesloten bij de regionale aanpak van kindermishandeling: RAAK. Deze aanpak wordt vanuit de centrumgemeente Spijkenisse geregisseerd. Met deze aanpak wordt beoogt kindermishandeling te voorkomen, te beperken en te stoppen. Daarnaast wordt zorg geboden aan slachtoffers en ouders. Hierbij heeft het meldpunt Huiselijk Geweld een spilfunctie. Vanzelfsprekend heeft ook het Centrum voor Jeugd en Gezin een belangrijke rol in de vorm van opvoedondersteuning. Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is betrokken bij het CJG en werkt samen met het steunpunt Huiselijk Geweld. Veel van de organisaties in de Hoeksche Waard hebben al een vorm van protocol gericht op huiselijk geweld. Om dit aan te laten sluiten op de RAAK-aanpak, wordt in 2011 deze aanpak uitgerold over de Hoeksche Waard.

Kindermishandeling kan voorkomen als melding van huiselijk geweld. Daarbij kunnen kinderen getuige zijn van andere vormen van huiselijk geweld. Rond huiselijk geweld hangt nog veelal een taboesfeer: er bestaat terughoudendheid om (vermoedens) te melden. In 2009 waren er 36 meldingen van huiselijk geweld in Binnenmaas. Dit aantal is al enkele jaren stabiel. We vinden dat huiselijk geweld uit de taboesfeer gehaald moet worden. In het Actieplan Integrale Veiligheid Hoeksche Waard 2010-2011 is opgenomen dat gestreefd wordt naar een stijging van de aangiftebereidheid met 5% ten opzichte van 2009.

Via het Veiligheidshuis bestaat een persoonsgerichte, optimale aansluitende aanpak van plegers van huiselijk geweld om zodoende de kans op herhaling te verkleinen. Cases worden wekelijks besproken. We hopen dat daarmee in de toekomst minder kinderen getuige of slachtoffer zijn van huiselijk geweld.

Jeugd & veiligheid

Doelstellingen / resultaat	Activiteit	budget	doelgroep	planning
Er is minder jeugdoverlast	* Netwerken betrekken bij en afstemmen met CJG	BDU CJG	0 - 23 jaar	2011 –
	* Uitvoeren Actieplan Integrale Veiligheid:			2011 –
	- Voorlichting organiseren op scholen over ongewenst gedrag en de gevolgen daarvan	Regulier		2014
	- Persoonsgerichte aanpak voortzetten en samenwerking VH optimaliseren	regulier		
	* Ouders (schriftelijk) aanspreken op gedrag van hun overlastgevendende kinderen			
* Start taskforce jeugd in andere kernen vanaf mei 2011				2011- 2014
* Opstellen nota integraal veiligheidsbeleid				p.m.
* faciliteren buurtpreventieprojecten				2011

	* In stand houden zinvol aanbod vrije tijdsbesteding			
Minder jongeren glijden af in de criminaliteit	* Voortzetten persoonsgerichte aanpak * Voortzetting samenwerking JPT * Evaluatie veiligheidshuis * Afstemmingsafspraken zorg- en ondersteuningspartners voor een minimale wachttijd in de jeugdzorg. * Opstellen nota integral veiligheidsbeleid	2012	0-23 jr 0-23 jr Alle bewoners	2011-2014 2012 2011
Er zijn veilige locaties en accommodaties voor jeugdigen waar zij terecht kunnen	* Nota speelplaatsen opstellen * Uitvoeren actieplan integrale veiligheid: * Handhaven bij vervuiling en vernieling van de openbare ruimte * schade verhalen op de daders of hun ouders * Continueren en verbeteren veilige schoolroutes	1012	0 – 12 jaar	2012
Minder kinderen zijn getuige of slachtoffer van huiselijk geweld	*Uitvoering wet tijdelijk huisverbod * uitvoering RAAK * Koppeling CJG en Veiligheidshuis	2014	Alle leeftijden	
De beeldvorming over jongeren is verbeterd	* Meer positieve berichtgeving in publiciteit * Meer vrijwillige inzet bij evenementen en sozen	--	0 – 23 jaar	2011

Hoofdstuk 4 Vrije tijd

4.1 Inleiding

Jongeren hebben ongeveer zes uur vrije tijd per dag te besteden.²⁸ Zij besteden deze vrije tijd gedeeltelijk thuis, op straat en/of bij een (sport)vereniging. Daarnaast hebben jongeren ook regelmatig een bijbaantje.

In Binnenmaas is een groot aantal sportverenigingen met veel enthousiaste jeugdleden. En dan zijn er nog bij de muziekverenigingen en scouting veel jeugdleden te vinden. Kortom, kinderen en jongeren hebben volop mogelijkheden voor een zinvolle vrije tijdsbesteding. In dit hoofdstuk komen met name de verenigingen aan bod die worden gesubsidieerd door de gemeente. We realiseren ons dat dit niet het gehele aanbod is. Er zijn ongetwijfeld meer particuliere of commerciële clubs die veel voor de jeugd doen.

Kinderen en jongeren ontwikkelen zich in hun vrije tijd door muziekonderwijs, hobby's, sporten, het organiseren van een festival, het doen van vrijwilligerswerk of het meedoen aan activiteiten.

We willen dat alle jeugdigen de kans krijgen om zelf hun interesses en talenten te ontdekken en te benutten. Dit doen we door het accent te leggen op een positieve en zinvolle vrije tijdsbesteding. Een neveneffect hierbij kan zijn dat overlast door jeugd voorkomen of beperkt wordt. Een goed aanbod aan vrije tijdsbesteding heeft dus ook een preventieve werking.

Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de uitvoering van het preventief jeugdbeleid. Dit is vastgelegd in prestatievelde 2 van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). In ons WMO-beleid is *Meedoen in Binnenmaas. Beleidsplan WMO / Nota Volksgezondheid* in 2008 door de gemeenteraad vastgesteld dat we uitgaan van actief burgerschap ofwel: het eigen initiatief en betrokkenheid van mensen. De gemeente vertolkt hierbij de rol van regisseur: we stellen de beleidskaders en maken mogelijk dat activiteiten uitgevoerd worden door instellingen en bewoners zelf. We gaan zo veel mogelijk uit van eigen initiatief van jeugdigen en hun ouders waarbij de gemeente een positieve en zinvolle vrije tijdsbesteding bevordert door in te zetten op het stimuleren van sport, cultuur en ontspanningsmogelijkheden voor kinderen en jongeren.

Leeswijzer

Het aanbod aan verenigingen op het gebied van vrije tijd verdelen we in dit hoofdstuk in sport en scouting, cultuur en muziek en kinder en jongerenwerk. Eerst geven we in paragraaf 4.2 de landelijke beleidscontext aan van VWS en op welke manier Binnenmaas uitvoering gaat geven aan het sportbeleid. Paragraaf 4.3 geeft een weergave van het beleid op het gebied van cultuur en muziek en welke accenten we leggen bij ondermeer de bibliotheek, C-factor en stichting To Be. Paragraaf 4.4 geeft een beeld wat we willen met het kinder- en jongerenwerk dat door de gemeente wordt gesubsidieerd. We belichten de rol van het jongerenwerk en geven een doorkijk naar de toekomst waarin veel van het jongerenwerk zal worden verwacht op het gebied van samenwerking. Tot slot laat paragraaf 4.5 zien welke uitgangspunten we hanteren in het kader van een voor jeugdigen veilige en aantrekkelijke openbare ruimte.

4.2 Sport en scouting

Binnenmaas heeft een bloeiend verenigingsleven. Kinderen en jongeren uit Binnenmaas kunnen kiezen uit een gevarieerd en toegankelijk aanbod voor hun vrije tijdsbesteding bij verenigingen. Er zijn 28 sportverenigingen waar de gemeente subsidie aan verleent. Dat

²⁸ Bron: CBS

is veel voor een gemeente met een inwoneraantal als dat van Binnenmaas. Deze sportverenigingen hebben een grote aantrekkingskracht op de jonge jeugd. Veel van de "Binnenmaasse" jeugdigen sporten in verenigingsverband. Daarnaast is een aantal jeugdigen actief bij commerciële sportinstellingen zoals sportscholen en fitnesscentra.

In Binnenmaas zijn daarnaast 2 scoutingorganisaties gevestigd. Deze organisaties vervullen al jarenlang een belangrijke rol in Binnenmaas en hebben een relatief stabiel ledenbestand. Sommige groepen zitten zelfs vol en moeten gebruik maken van een wachtlijst. Dit geeft het enthousiasme van de jeugdleden aan.

Sportnota

Minister Schippers van sportzaken kwam in mei 2011 met een nieuwe sportnota, in de vorm van een beleidsbrief. Op 29 november 2010 heeft de Tweede kamer met minister Schippers gedebatteerd over het sportbeleid van VWS. De Kamer gaat in grote lijnen akkoord met het sportbeleid voor 2011. In de nieuwe sportnota is gekozen voor robuuste, structurele programma's in plaats van een veelheid aan projecten.

De minister heeft in de nota onder andere de volgende prioriteiten uitgewerkt:

- sportvoorzieningen moeten weer terug in de wijk. Hierbij moeten verbindingen worden gemaakt met scholen. In het voorjaar van 2011 werd een 0-meting uitgebracht naar sportaccommodaties in de wijk. Sport voor jeugd en ouderen dient in de wijkvoorzieningen speciale aandacht te krijgen;
- voortzetting en doorontwikkeling van de regeling rond combinatiefunctionarissen;
- verhoging van het aantal uren bewegingsonderwijs van twee naar drie uur per week. De minister gaat de bevoegdheden van PABO-studenten erbij betrekken;
- ondersteuning van de infrastructuur van het Jeugdsportfonds;
- aandacht voor vermindering van administratieve lasten voor sportclubs, de Beweegkuur en een mogelijke ruimtenorm voor sporten.

De gemeente Binnenmaas zal in 2012 onderzoeken of we zullen deelnemen aan het Jeugdsportfonds (zie paragraaf 4.3). Daarnaast zullen we bekijken of en hoe wij ook op de andere prioriteiten kunnen aanhaken.

Subsidiebeleid

Als gemeente willen we graag sport stimuleren. Dit doen we omdat sporten belangrijk is voor een gezonde leefstijl. Maar ook omdat sport samenwerking bevordert, sociale binding versterkt, bijdraagt aan vaardigheden en aan talentontwikkeling op alle niveaus. Om deze effecten te bereiken is het belangrijk dat verenigingen laagdrempelig en toegankelijk zijn voor alle jeugdigen. In het huidige subsidiebeleid verlenen we waarderingssubsidies aan deze verenigingen. De komende jaren stellen we een nieuw subsidiebeleid op. Daarbij kijken we of de huidige structuur voldoende aan onze ambities tegemoet komt.

Jeugdsportfonds

In 2010 zijn 19.640 kinderen dankzij het Jeugdsportfonds gaan sporten. Het motto van het Jeugdsportfonds is 'alle kinderen moeten kunnen sporten!' Kansarme kinderen krijgen de kans om te sporten doordat zij in aanmerking kunnen komen voor ondersteuning. De leeftijdsgrens en voorwaarden kunnen lokaal worden opgesteld. Contributies en benodigde attributen worden tot een maximaal bedrag van € 225 per jaar betaald. In 2012 bekijkt de gemeente of we en onder welke voorwaarden we een bijdrage leveren aan het jeugdsportfonds.

Sportimpuls

We willen de komende tijd focussen op het (faciliteren van het) leggen van goede contacten tussen bijvoorbeeld jongerenwerk, verenigingen en buitenschoolse opvang (BSO), de toekomstige brede school en sportverenigingen. Er zijn genoeg sportaccommodaties om gebruik van te kunnen maken voor de BSO en door het

jongerenwerk als dat nodig is. De sportvelden worden dan nog beter benut. Daarbij is het voordeel dat kinderen en jongeren al vroeg kennis maken met bepaalde sporten en hier enthousiast van worden.

4.3 Cultuur en muziek

Bibliotheek

De bibliotheek Hoeksche Waard biedt meerdere producten voor kinderen en jongeren. Zo bieden zij onder andere Skoolzone aan, waar kinderen iedere woensdagmiddag aan hun spreekbeurt of werkstuk kunnen werken, en een makkelijk lezen plein, waar boeken worden aangeboden voor kinderen die moeite hebben met lezen.

Naast de producten die in de bibliotheek worden geboden, werken zij ook nauw samen met andere instellingen. Zo is voor de bibliotheek een belangrijke rol weggelegd in het ontwikkelen van de brede school Westmaas/Mijnsheerenland. Binnen de bibliotheek wordt met regelmaat ook andere activiteiten georganiseerd, zoals voorleesmiddagen tijdens de boekenweek, poppenkast, etc. Ook heeft de bibliotheek een cultuurnetwerker in dienst, die onder andere uitvoering geeft aan het cultuurbeleid van de gemeenten in de Hoeksche Waard, de C-Factor.

C-factor

Het cultuurbeleid is door de gemeenten in de Hoeksche Waard vastgesteld voor de periode 2009-2012. De cultuurnetwerker van de bibliotheek maakt ieder jaar een uitvoerend programma, genaamd de C-Factor. In de C-Factor staat opgenomen hoe de cultuurnetwerker uitvoering geeft aan het beleid, door middel van activiteiten.

In de C-Factor staat onder andere opgenomen hoe de jeugd bij de culturele activiteiten betrokken wordt. De C-Factor biedt bijvoorbeeld lesstof aan basisscholen en de onderbouw van het voortgezet onderwijs over onderwerpen als het schrijven van gedichten. Maar ook bij naschoolse activiteiten. Via de site www.cultuurme.nu zijn de cultuur educatieve projecten en activiteiten in Zuid-Holland voor het primair en voortgezet onderwijs te vinden.

Stichting ToBe

Stichting Kunstzinnige Vorming ToBe biedt lessen en cursussen aan op het gebied van muziek, dans, beeldende vorming, theater en multimedia. ToBe organiseert ook festivals, evenementen en exploiteert de Popcentrale.

Stichting ToBe werkt samen met scholen en biedt middels hun 'Kunstmenu' de activiteiten aan.

4.4 Kinder- en Jongerenwerk

Kinderwerk

Naast deelname aan het bloeiende verenigingsleven, doen veel kinderen ook mee aan diverse activiteiten die in het kader van kinderwerk worden georganiseerd voor peuters kinderen tot 12 jaar. De activiteiten zijn zeer divers. Zo is er speelgoeduitleen waar kinderen gebruik van kunnen maken. Maar er zijn ook creatieve activiteiten zoals bijvoorbeeld knutselen. Daarnaast wordt ieder jaar een kinderspeelweek georganiseerd. Twee organisaties houden zich bezig met de uitvoering en coördinatie van activiteiten voor kinderen in de gemeente: Stichting Welzijn Binnenmaas (SWB) en Stichting Initiatief Sociaal Cultureel Werk 's-Gravendeel (SISKW). De komende jaren willen we deze activiteiten voortzetten. We streven daarbij naar samenwerking en het zo optimaal mogelijk gebruik maken van de bestaande voorzieningen voor de activiteiten zonder overlappingsen.

Jongerenwerk

De jongerencultuur verandert razendsnel. Jongerenwerkers kennen en begrijpen de leefwereld van jongeren, begeleiden jongeren in hun vrije tijd en stimuleren maatschappelijke participatie van jongeren.

Jongerenwerkers proberen talenten bij jongeren te ontwikkelen. Zij helpen jongeren bij een zinvolle vrije tijdsbesteding door hun initiatieven te ondersteunen en ze te begeleiden bij de uitvoering ervan.

Daarnaast signaleren de jongerenwerkers door hun intensieve contact met jongeren ook eventuele problemen en geven informatie en advies. Voor de preventieve taken van het jongerenwerk in gevallen van overlast worden aparte afspraken gemaakt.

In de gemeente Binnenmaas wordt het jongerenwerk tot op heden verzorgd door twee organisaties: Stichting Welzijn Binnenmaas (SWB) en Stichting Jongeren 's-Gravendeel (SJG). Het jongerenwerk is grofweg te verdelen in twee taken die elkaar versterken: ambulante en locatiegebonden werk. In 's-Gravendeel waren voorheen de jongerenwerkers zelf nog actief in de soos. Sinds ongeveer een jaar wordt dat werk zoveel mogelijk door vrijwilligers gedaan en zijn de jongerenwerkers meer op straat te vinden. In de overige kernen wordt door de jongerenwerkers voornamelijk ambulante gewerkt en fungeren zij als achterwacht van de vrijwilligers in de sozen. Wij willen de komende jaren de focus verder verschuiven naar het ambulante werken en het werken met vrijwilligers in de sozen.

Accommodatiegebonden jongerenwerk: jongerensozen

Met accommodatiegebonden bedoelen we voornamelijk de jongerensozen verspreid over de gemeente: The @nswer in Heinenoord, Question in Mijnsheerenland, The Point in Puttershoek en Orion in 's-Gravendeel. Het aanbod in de locaties bestaat uit inloop, laagdrempelige activiteiten, voorlichting en kinder- en tienerdisco's of frisfeesten. De activiteiten zijn op leeftijdsgroepen toegespitst. Het jongerenwerk brengt hierbij groepen (en processen) in kaart en signaleert behoeften en ook mogelijke problematiek bij jongeren. In het laatste geval heeft jongerenwerk een signalerende en adviserende taak. Ook hebben zij een doorverwijsfunctie. Jongerenwerkers kunnen inspringen op vragen en behoeften van jongeren en op trends en ontwikkelingen.

Het succes van de jongerensozen valt of staat met de inzet van vrijwilligers, inwoners en jongeren zelf. Samen organiseren ze allerlei verschillende activiteiten vanuit de sozen. De jongerenwerkers ondersteunen en begeleiden hierbij. Op deze manier kunnen de jongerensozen een plek zijn waar verschillende groepen tieners en jongeren – jongens en meisjes – graag naartoe komen. Zodoende kunnen de sozen een functie als vertrouwde plek hebben, waar veel tieners en jongeren zich welkom voelen.

We willen de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van de sozen zoveel mogelijk bij de gebruikers leggen. De komende periode zullen we hierover met de uitvoeringspartijen in gesprek gaan.

Ambulant jongerenwerk

Jongeren hebben de behoefte om elkaar op te zoeken. Dit is een natuurlijke ontwikkeling, die zeker ook zijn belang kent. Voor het ontwikkelen van sociale vaardigheden, het maken van vrienden en het opbouwen van een netwerk, is het belangrijk dat jongeren ook de mogelijkheid hebben om elkaar te ontmoeten.

Het ambulante jongerenwerk hanteert een *outreaching* werkwijze: Jongerenwerkers zijn aanwezig in de buurt en zoeken jongeren op bij hangplekken (en) op straat. Ze bouwen een vertrouwensrelatie op met de jongeren en ontwikkelen activiteiten met deze jongeren. Zodoende gaan we ongewenst gedrag door verveling tegen en zorgen we dat jongeren zich meer verantwoordelijk voelen voor hun gedrag en omgeving. Jongeren gaan meer zelf organiseren en doen op een positieve manier mee aan de samenleving. Jongerenwerkers faciliteren dit. Daarbij moeten we opmerken dat niet alle hangjongeren gemotiveerd zijn voor activiteiten.

Veranderende rol jongerenwerk

Wij willen dat het jongerenwerk een sterke preventieve schakel is in het jeugdbeleid en in de lokale netwerken. De nadruk in het jongerenwerk schuift daarbij steeds meer naar ambulante werken in plaats van accommodatiegebonden werken. Als gemeente voeren we een sterke regie om deze taken te kunnen waarborgen.

Hiervoor is wenselijk dat we een eenduidig aanbod aan jongerenwerk hebben. Dat betekent niet zozeer dat overal hetzelfde gebeurt, maar dat er wel een goede afstemming en verregaande samenwerking is tussen de twee aanbieders SJG en SWB. Zodoende is voor iedereen duidelijk wat jongerenwerk in Binnenmaas betekent.

Uitgangspunt is dat jongeren zelf initiatiefnemers zijn bij de organisatie van activiteiten. De jongerenwerkers ondersteunen en begeleiden hierbij. Voor alle activiteiten en evenementen geldt dat zoveel mogelijk wordt geput uit het bestaande aanbod van accommodaties, verenigingen en activiteiten. Met meer samenwerking tussen verenigingen en jongerenwerk snijdt het mes aan twee kanten: het bestaande aanbod wordt beter benut, jongerenwerk krijgt jongeren beter in beeld en verenigingen kunnen proberen meer jeugdleden te werven.

Jongerenwerkers hebben zoveel mogelijk een "makel- en schakelfunctie": aan de ene kant stemmen jongerenwerkers vraag en aanbod op elkaar af door initiatiefnemers en bijvoorbeeld verenigingen, culturele instellingen of ondernemers bij elkaar te brengen. Aan de andere kant realiseren de jongerenwerkers op deze manier een breed aanbod aan activiteiten.

We maken met ingang van 2011 jaarlijks prestatieafspraken die de basis vormen van de subsidierelatie tussen de gemeente en het jongerenwerk. Deze prestatieafspraken zijn beleidsgestuurd: de afgesproken acties worden gerealiseerd om bij te dragen aan vooraf geformuleerde resultaten en effecten. De afspraken zijn opgenomen in een uitvoeringsdocument en betreffen het aantal uren inzet op de verschillende onderdelen, het aantal activiteiten en het te bereiken aantal jongeren.

Koepelorganisatie

In het kader van de Regionale Agenda Samenleving loopt er een onderzoek naar het opzetten van een organisatie binnen de Hoeksche Waard voor de verzorging van het welzijnswerk. Het streven is om voor de regio één aanspreekpunt te creëren, waar alle huidige welzijnsinstellingen bij aan kunnen sluiten. Dit heeft tot doel om de professionaliteit van het welzijnswerk te verhogen, de kwaliteit en diversiteit van het welzijnsaanbod te verhogen en het welzijnsaanbod in de regio te vergroten en te flexibiliseren. Gemeente Binnenmaas is trekker van dit project.

Het streven is om over 2 jaar een koepelorganisatie te hebben die het sociaal cultureel werk, waaronder het jongerenwerk, voor de hele regio coördineert. De invulling van het welzijnswerk en jongerenwerk wordt plaatselijk ingekleurd en door gemeenten lokaal aangestuurd.

Kerkelijk jeugdwerk

Niet alleen SWB en SJG houden zich bezig met de jeugd van Binnenmaas. Ook andere instellingen richten zich op deze doelgroep. Een voorbeeld daarvan is de kerkelijke soos Youth for Christ in 's Gravendeel.

In Binnenmaas is het kerkelijk jeugdwerk zeer actief. De hervormde gemeente heeft twee eigen jeugdleden in Maasdam en Puttershoek. Er is een christelijke jeugdvereniging De Aanloop in Puttershoek, jeugdraad Jade in Heinoord en er is een interkerkelijk jeugdkoor Maranatha. Deze jeugdclubs organiseren ook activiteiten en (soos)avonden voor de jeugd.

Het kerkelijk jeugdwerk bereikt een groot aantal jeugdigen in Binnenmaas. Bij inzet van acties of het ondernemen van activiteiten, dienen deze clubs niet uit het oog te worden

verloren. Voor het vormgeven van de samenwerking ligt een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

4.4 Een uitdagende leer, leef- en speelomgeving

Om een goed jeugdbeleid te kunnen uitvoeren moeten we aan een aantal randvoorwaarden voldoen. Zo dienen we de fysieke omgeving, de openbare ruimte, goed in te richten en te beheren.

Speelplaatsen en hangplekken

Zoals we in hoofdstuk 2 al aangeven, beschikt de gemeente Binnenmaas over een ruim aanbod aan speelplaatsen voor verschillende leeftijdsgroepen. Dit is inclusief een officiële hangplek voor jongeren in Puttershoek.

De gemeente richt de speelplaatsen in en beheert deze. We volgen hierbij de wettelijke richtlijnen. Dat betekent dat de gemeente zorgt dat de speelplaatsen veilig zijn ingericht en de speeltoestellen aan alle veiligheidseisen voldoen.

Dit zal in de toekomst ook zo blijven. Vooralsnog plannen we geen nieuwe speelvoorzieningen maar zetten we in op behoud en kwaliteit van de bestaande en al geplande voorzieningen. In 2012 willen we een nieuwe notitie rondom de speelplaatsen opstellen, waarin we onze ambities en acties rondom de speelplaatsen formuleren en uitwerken. Onder de notitie vallen ook de voetbalkooien en skatebanen.

Dat betekent ook dat er geen nieuwe officiële hangplekken bij komen. We zijn ons bewust van de wens van jongeren om dergelijke hangplekken toe te staan en speciaal voor dit doel in te richten.

Wij vinden dat jongeren in de kernen mogen gaan en staan waar zij willen, zolang zij geen overlast veroorzaken en geen rommel achterlaten voor de omwonenden. Maar we honoreren geen verzoeken van jongeren om "officiële" hangplekken te verzorgen. Reden hiervoor is dat de groepen snel van samenstelling wisselen en dat de gewenste locatie regelmatig verandert. Het voorbeeld van Puttershoek heeft dit aangetoond. Deze hangplek ligt er verlaten bij. Bovendien wil de gemeente geen plekken in de openbare ruimte toestaan waar van alles geoorloofd is en waar de politie moeilijk kan handhaven.

Gedragsregels in de sozen

Ook de binnenruimte moet geschikt zijn en blijven voor kinderen en jongeren. Er dienen voldoende en goede locaties en accommodaties te zijn waar activiteiten kunnen plaatsvinden. Alle kinderen en jongeren, ongeacht hun leeftijd, leefstijl of achtergrond moeten terecht kunnen in de voorzieningen voor de activiteiten die zij daar willen doen. Zij moeten zich op die plekken op hun gemak kunnen voelen.

Zoals in 3.2 vermeld kent Binnenmaas momenteel 4 jongerensozen in de 6 kernen. Twee van deze sozen zijn in eigendom van de gemeente. De aanbieders van jongerenwerk beheren en exploiteren deze sozen. De gemeente controleert de sozen op bepaalde veiligheidseisen, zoals brandveiligheid.

In de jaarlijkse prestatieafspraken met de aanbieders van jongerenwerk zijn ook afspraken opgenomen over de openstelling van de sozen en de regels die in de sozen gelden. Zoals in "Gezond opgroeien" al is verwoord willen we bijvoorbeeld het alcoholgebruik ontmoedigen, ook in de sozen. In de meeste sozen wordt al geen alcohol geschonken en we streven naar een alcoholverbod voor alle bezoekers in alle sozen. Hiervoor dienen we de noodzakelijke verordening(en) aan te passen. In 2012 leggen we hierover een voorstel voor aan de gemeenteraad.

4.5 Meepraten en meedoen: participatie

Participatie omschrijven we als mogelijkheden tot actieve betrokkenheid van jongeren, bij (besluitvorming over) hun eigen leefomgeving. Deze betrokkenheid stimuleren we

door te luisteren naar de jeugd, de jeugd te informeren, mee te laten denken en waar mogelijk mee te laten beslissen. Vrije tijdsbeleid komt zo interactief tot stand.

De jeugd is bezig te ontdekken hoe zij zich kan ontwikkelen in onze maatschappij. Op basis van de opgedane ervaringen beoordeelt de jeugd de maatschappij om hem/haar heen en neemt hij/zij beslissingen voor de eigen toekomst en daarvoor ook verantwoordelijkheid te dragen.

De leeftijd of het opleidingsniveau speelt hierin geen rol. Iedereen kan op eigen niveau en eigen wijze (diversiteit) zijn of haar mening kenbaar maken. Voorbeelden zijn het mee-ontwerpen van de skatebaan in Puttershoek en het bedenken van het logo en de slogan voor de brede school in Mijnsheerenland / Westmaas door basisschoolleerlingen. Maar participatie betekent ook meedoen in brede zin. Meedoen door alle kinderen en jongeren. In allerlei vormen: meebeslissen en actief meedoen als vrijwilliger

We willen weten wat er speelt en vinden het belangrijk dat jongeren mee kunnen en willen doen. Door jongeren mee te laten praten en mogelijkheden te bieden om zelf initiatieven te ontplooiën, is niet alleen de gemeente beter op de hoogte van wat jongeren beweegt maar krijgen jongeren ook de kans te "oefenen" in maatschappelijke participatie. Dit vergroot op termijn de betrokkenheid van jongeren bij de gemeenschap. Jongeren mee laten praten betekent ook dat jongeren goed geïnformeerd worden en hierbij serieus genomen worden. Daarbij kunnen jongeren zichzelf ook beter profileren door te laten zien wat zij allemaal doen en organiseren. Op die manier doen ze volwaardig mee.

Het moet vanzelfsprekend worden dat jongeren kunnen meepraten. We gaan jongeren meer betrekken en proberen ze betrokken te houden bij de gemeenschap. We organiseren op incidentele basis informatie- of thema-avonden over een specifiek onderwerp of plan van de gemeente. Bijvoorbeeld over de skatebaan die in het voorjaar van 2011 aangelegd wordt in Maasdam / Puttershoek. Het is belangrijk dat onderwerpen van het jeugdbeleid binnen de gemeente intern goed worden afgestemd en voorbesproken, zodat efficiënt richting de jongeren kan worden gereageerd. Zij vinden het prettig als zij binnen niet al te lange termijn duidelijkheid hebben over wat zij wel en niet van de gemeente kunnen verwachten.

We willen meer eigentijdse communicatiemiddelen en werkwijzen benutten, zoals social media. Daarbij maken we zoveel mogelijk gebruik van de contacten met en via jongerenwerk, verenigingen en scholen.

Zo peilen de jongerenwerkers de haalbaarheid van en de behoefte aan een jongerenadviesraad of jongerenpanel.

We bekijken daarnaast de mogelijkheid tot het plaatsen van een link op bijvoorbeeld de websites van de jongerenwerkorganisaties of van verenigingen.

Via deze zelfde lijnen / middelen willen we ook jongeren blijvend informeren over de stand van zaken of resultaten van projecten waar zij bij betrokken zijn.

Vrije tijd

Doelstellingen / resultaat	Activiteit	budget	doelgroep	planning
Er is een aantrekkelijk en breed spectrum aan activiteiten voor kinderen en jongeren	*Voortzetten en doorontwikkelen prestatieafspraken jongerenwerk *Verregaande samenwerking tussen jongerenwerk SWB en SJG. * Intensiveren samenwerking tussen verenigingen en jongerenwerk * Voortzetten activiteiten kinderwerk	Regulier jongerenwerk	12-18 jaar	2011 – 2014
		Regulier kinderwerk	4-12 jaar	2011-2014
Sport- en	*Aandachtspunt meenemen bij	Regulier		Gehele

muziekverenigingen blijven aantrekkelijk en laagdrempelig voor kinderen en jongeren: het aantal jeugdleden blijft stabiel	herziening subsidiebeleid. * onderzoeken hoe uitvoering te geven aan beleidsbrief sport minister Schippers	budget projectsubsidies sport en kunst en cultuur		periode
Kinderen en jongeren zijn bekend met culturele instellingen (stimuleren cultuurparticipatie)	* Uitvoering Actieprogramma cultuurbereik <i>C-factor</i> * Subsidierelatie bibliotheek continueren	Regulier budget cultuur Middelen Provincie Regulier bibliotheek	4 – 18 jaar Alle leeftijden	2011 – 2014
Er zijn voldoende kwalitatief goede locaties en accommodaties voor jeugdigen waar zij terecht kunnen	•Nota speelplaatsen opstellen •Beheer en inrichting speelplaatsen •Onderhoud gebouwen jongerensozen (in eigendom)	Regulier onderhoud p.m.	0 – 18 jaar	2012
Jongeren zijn betrokken bij de samenleving en dragen actief bij aan ontwikkeling en uitvoering van beleid	•i.s.m. jongerenwerk en verenigingen en scholen zoeken naar eigentijdse methoden om jongeren te betrekken. •communicatie naar jongeren verbeteren door blijvend te informeren. •Link plaatsen op websites verenigingen en jongerenwerk.	Regulier jongerenwerk. p.m. n.v.t.	12 – 23 jaar	2012
Stimuleren dat jongeren zich op vrijwillige basis inzetten voor de Binnenmaasse samenleving	•Continueren en verder ontwikkelen maatschappelijke stages •Vrijwilligersbeleid specificeren op jongeren •Meer vrijwilligers betrekken bij de sozen •Kinderen en jongeren stimuleren activiteiten te organiseren.	Middelen min OCW en VWS Regulier Regulier Budget jongerenwerk	12 – 18 jaar 18+ 12-23 jaar	2011 p.m. Gehele periode

Hoofdstuk 5 Financiën

In dit hoofdstuk geven we een indicatief overzicht van de geraamde budgetten met betrekking tot jeugdbeleid. Indicatief omdat we nog geen rekening houden met accres. De bezuinigingen zijn al in dit overzicht meegenomen. Bij een aantal onderdelen na 2011 is nog geen bedrag aangegeven. Dit betreffen externe middelen waarvan nog niet bekend is wat er na 2011 uitgekeerd gaat worden aan Binnenmaas. Voorbeelden hiervan zijn de BDU-gelden voor het CJG en JGZ. Maar ook de RAS-financiering met betrekking tot jeugdbeleid stopt na 2011.

Daarnaast zijn bedragen opgenomen waarvan slechts een deel voor jeugdbeleid is bestemd. Voorbeelden hiervan zijn bibliotheekwerk en vrijwilligerswerk.

	2011	2012	2013	2014
Jeugd en educatie				
- Onderwijsbegeleiding	49.227	27.000	27.000	27.000
- leerplicht	87.591	73.999	73.999	73.999
- onderwijsachterstandenbeleid schakelklas / VVE*	162.269	162.269	162.269	162.269
- leerlingenvervoer	489.939	489.939	489.939	489.939
- maatschappelijke stages	21.268	p.m.	p.m.	p.m.
- cultuureducatie (= To Be + C-factor).	122.322	110.809	103.610	93.249
- Bewegingsonderwijs (incl schoolzwemmen)	234.360	234.360	234.360	234.360
- Peuterspeelzalen	343.918	343.918	309.526	309.526
- Kinderopvang doelgroepen	74.695	74.660	74.625	74.590
- Inspectie kinderopvang + psz	36.632	36.632	36.632	36.632
Jeugd & Veiligheid				
- Jeugd Preventie Team	15.450	15.450	15.450	15.450
- Veiligheidshuis	7.000	7.000	p.m.	p.m.
- Bureau Halt	8.079			
Gezond opgroeien				
- CJG (inrichting)	17.000	p.m.	p.m.	p.m.
- Virtueel CJG	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
- DD JGZ	58.664	33.041	33.041	33.041
- Registratiesysteem <i>Zorg voor Jeugd</i>	15.030	15.030	15.030	15.030
- Bijdrage ambtelijke inzet regionale coördinatie	13.527			
- JGZ basis	393.087	393.087	393.087	393.087
- JGZ Maatwerk (incl. opvoedbureau en stevig ouderschap)	43.000	38.700	38.700	34.400
- Schoolmaatschappelijk werk VO	26.000			
- Schoolmaatschappelijk werk PO				
- Rebound Time Out voorziening	11.690			
- Preventieprogramma drugs/alcohol (incl. van het dorp naar de stad)	21.000	21.000	21.000	21.000
- Verzuip jij je toekomst?	11.548	11.548	11.548	11.548
- Depressiepreventie	19.118	19.118	19.118	19.118
- Overgewicht				
- Kom op voor jezelf	30.605	30.605	30.605	30.605
Jeugd & Vrije tijd				
- Jongerenwerk (incl. sozen)	279.346	251.977	226.779	226.779
- Waarderingsubsidies (incl. sport, scouting, muziek)	96.324	86.691	86.691	86.691
- Bibliotheek	551.220	496.098	496.098	440.976

* betreft inkomsten Rijk

Hoofdstuk 6 Uitvoering & Monitoring

Deze notitie Integraal Jeugdbeleid geldt van 2011 tot en met 2014. De nota vormt een kader voor de uitvoering in de komende jaren. We hebben onder meer onze voornemens en de bijbehorende acties geschetst. Het is belangrijk dat we goed de voortgang bewaken en het beleid of de acties bijstellen waar dat nodig blijkt. In dit hoofdstuk geven we aan hoe de uitvoering en vooral de monitoring van het totale beleid er uit gaat zien.

6.1 Uitvoering

In deze notitie beschrijven we met name ambities, beleidsintenties en actiepunten. We zetten in feite de koers uit voor de komende jaren. De actiepunten zijn echter niet geheel op uitvoerend niveau beschreven en uitgewerkt. We kunnen nu nog niet zeggen hoe de situatie over enkele jaren zal zijn en hoe we sommige maatregelen gaan financieren. Zeker met bezuiniging in het verschiet en met wijziging van specifieke geldstromen vanuit het Rijk. Maar ook met de vermoedelijk extra verantwoordelijkheden rondom jeugdzorg in het vooruitzicht. Kortom, het jeugdbeleid is niet statisch, maar voortdurend in beweging.

Bovendien willen we een deel van de beleidsuitvoering graag meer interactief vormgeven. Dit betekent dat we de plannen en actiepunten graag met professionals en jongeren zelf verder uitwerken.

Aan deze jeugdnota zal een uitvoeringsprogramma worden gekoppeld. Daarin staan alle acties, met prioritering. Dit document zal worden gebuikt om regie te voeren op het jeugdbeleid. Ook dient het als verantwoording en evaluatie van het beleid dat is beschreven in de nota.

6.2 Monitoring

We blijven de voortgang van de uitvoering van het jeugdbeleid gedurende de gehele periode kritisch en nauwgezet volgen. Dat doen we deels via de beleidsnotities die raakvlakken hebben met het jeugdbeleid. Zowel regionaal als lokaal. In het kader van het veiligheidsbeleid bijvoorbeeld besluit het regionale portefeuillehoudersoverleg over veel van de gezamenlijk te nemen maatregelen, de uitvoering en de effecten hiervan en over de te stellen prioriteiten.

De evaluatie van Verzuip jij je toekomst gebeurt in 2011 in afstemming met de overige gemeenten in de Hoeksche Waard.

De voortgang en afstemming van het CJG wordt ook op regionaal niveau ter hand genomen. De beleidsmedewerkers met onderdelen van jeugdbeleid, gezondheidsbeleid en onderwijsbeleid in hun takenpakket vervullen hierbij een spilfunctie.

Halverwege, eind 2012 of begin 2013 leggen we een tussenrapportage voor aan de gemeenteraad. Deze stellen we op aan de hand van de genoemde actiepunten en doelstellingen in deze nota.

Deze tussenrapportage heeft twee doelen. Ten eerste moeten we kijken of we nog op koers liggen: gaan we onze doelstellingen halen? Ten tweede is het de bedoeling om te kijken of de actiepunten wel actueel en reëel blijven.

Het is lastig te meten op effecten (outcome). Effecten worden doorgaans pas op langere termijn zichtbaar en resultaten worden door veel meer beïnvloed dan alleen de maatregelen die de gemeente voorstaat. Belangrijk is tijdig in te grijpen en eventueel een alternatief voorstellen.

De bovengenoemde verschillende evaluaties op deelgebieden gebruiken we voor de totale voortgangsbewaking van het integrale jeugdbeleid. Daarnaast hanteren we de volgende documenten en cijfers als indicatoren:

- rapportages jongerenwerk aan de hand van de jaarlijks gemaakte prestatieafspraken
- aantal jeugdleden bij verenigingen
- gezondheidsmonitor GGD ZHZ
- cijfermatige rapportages uit registratiesysteem *Zorg voor jeugd*
- deelnamecijfers aan voorlichtingsactiviteiten
- rapportages Bureau Leerplicht
- rapportage schadereductie
- aantal meldingen jongerenoverlast en aangiftecijfers van de politie
- rapportages Veiligheidshuis
- rapportages maatschappelijke stages
- rapport rekenkamer: jongerenwerk in Binnenmaas

Aan het einde van de totale periode die deze notitie beslaat, zullen we met een eindevaluatie komen. Onder meer op basis van de resultaten bepalen we de doelen en ambities voor de koers in de volgende beleidsperiode.

Bijlage 1: Afkortingenlijst

APV:	Algemene Plaatselijke Verordening
BLVS:	Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten
BZK:	Binnenlandse Zaken
CBS:	Centraal Bureau van de Statistiek
CJG:	Centrum voor Jeugd en Gezin
DD JGZ:	Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg
EKD:	Elektronisch Kinddossier
GGZ:	Geestelijke Gezondheidszorg
IJGZ:	Integrale Jeugdgezondheidszorg
JGZ:	Jeugdgezondheidszorg
JOP:	Jongeren Ontmoetingsplaats
JPT:	Jeugd Preventie Team
LRK:	Landelijke Register Kinderopvang
LVG:	Licht Verstandelijk Gehandicapt
MaS:	Maatschappelijke Stage
MDT:	Multi Disciplinair Team
OCW:	Onderwijs Cultuur en Wetenschappen
OM:	Openbaar Ministerie
OOV:	Openbare Orde en Veiligheid
PO:	Primair Onderwijs
RAS:	Regionale Agenda Samenleving
RMC-functie:	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie
SWB:	Stichting Welzijn Binnenmaas
SJG:	Stichting Jongeren 's Gravendeel
UWV:	Uitvoeringsinstelling Werknemersverzekeringen
VIR:	Verwijsindex Risicjongeren
V(S)O:	Voortgezet (Speciaal) Onderwijs
VVE:	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VWS:	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wet Oke:	Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
WIJ:	Wet investeren in jongeren
Wkkip:	Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen
Wmo:	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wpg:	Wet publieke gezondheid
ZAT:	Zorg Advies Team
ZHZ:	Zuid-Holland Zuid

Schematisch overzicht van de jeugdvoorzieningen in de gemeente Binnenmaas

Bijlage II

